

SVETI JOVAN ŠANGAJSKI I SANFRANCISKI

BESEDE

U POČETKU BEŠE REČ, I REČ BEŠE U BOGA, I REČ BEŠE BOG

BOG JE OGANj

CRKVA JE TELO HRISTOVO

ZA ŠTA SE HRISTOS MOLIO U GETSIMANSKOM VRTU?

ZBOG ČEGA JE BIO POMILOVAN RAZBOJNIK RAZBORITI?

DOĐITE, LJUDI, TRIIPOSTASNOM BOŽANSTVU POKLONIMO SE

BESEDA O DVE GOZBE

O TALANTIMA I IKONOPISU

ZAŠTO SE S MOLITVAMA ŽIVOTVORNOM KRSTU ZDRUŽUJU MOLITVE ZA
CAREVE

HOĆE LI OŽIVETI KOSTI LJUDSKE?

ČEKAM VASKRSENJE MRTVIH I ŽIVOT BUDUĆEG VEKA

U POČETKU BEŠE REČ, I REČ BEŠE U BOGA, I REČ BEŠE BOG

Na Liturgiji na dan Svetloga Vaskrsa čita se početak Jevanđelja po Jovanu o Božanskoj Reči. Kada sve ispunjava Svetlost Vaskrsenja Hristovog i nebesa se sjedinjuju sa zemljom u slavljenju Pobjednika nad smrću, Jevanđelje nam saopštava ko je On: "U početku (po starom prevodu - od iskona) bješe Riječ. " O Reči se govorilo još u Starom Zavetu: "Riječju Gospodnjom nebesa se stvoriše, i Duhom usta Njegovijeh sva vojska njihova" (Ps. 33, 6), "Posla Riječ Svoju i iscijeli ih" (Ps. 106, 20). Posebno živopisno i upečatljivo o moćnom delovanju Riječi Božije je rečeno u knjizi Premudrosti Solomonove.

Pa ipak, starozavetni ljudi su pod Rečju Božijom podrazumevali samo pojavljivanje volje i delovanja Božijeg. A sada Jovan donosi blagu vest da Reč Božija jeste Sam Sin Božiji Jedinorodni, Drugo Lice Svete Trojice.

Zašto se Sin Božiji isto tako naziva Rečju?

Zato što kroz Njega Otac izražava Svoju volju.

Reč Božija nije ono što je reč ljudska. Čovek rečju izražava svoje misli i želje. Ali reč koju čovek kaže utišava se i iščezava. Želja koja se njome izražava ponekad se ispunjava, a često ostaje neispunjena.

Reč Božija večna je i svemoguća. Ona je uvek u Bogu. Reč ljudska jest snaga koja mu služi. Reč Božija jeste Drugo Lice Svete Trojice. Ona je Sama Bog.

Bog Reč jeste Sin Božiji i voli Oca i sve dobrovoljno tvori po volji Njegovoj.

Preciznije - oni imaju istu volju.

Bog Otac voli Sina Svoga i sve stvara kroz Njega. Ništa Otac ne načini nezavisno od Sina. "Sve kroz njega postade. " Sve je kroz Njega počelo da postoji i bez Njega ništa ne dođe u postojanje, što postoji: "Sve kroz Njega postade, i bez Njega ništa ne postade što je postalo" (Jn. 1, 3). (Kao što je rečeno u 2. članu Simvola Vere.) Kada se u knjizi Postanja kaže da prilikom stvaranja sveta Bog "reče neka bude svetlost, reče neka bude suho /zemlja/", onda to znači da je Bog poželeo da stvori svetlost, zemlju i ostalo, i da je Reč, Sin Njegov, to izvršila.

Reč Božija daje život. On je izvor života: "U Njemu bješe život i život bješe svetlost ljudima. "

Reč Božija jeste Svetlost, kroz Njega se objavljuje Bog Otac i saopštava Svoju božansku volju: "Bješe svetlost istinita koja obasjava svakoga čovjeka koji dolazi na svijet" (Jn. 1, 9).

Ovu Svetlost ne može da sakrije nikakva tama: "I svetlost svijetli u tami i tama je ne obuze. "

Mrak greha je zavladao čovečanstvom posle prvorodnog greha, ali nije mogao da sakrije Božansku Svetlost.

U skladu sa voljom Očevom, Sin Božiji je osveštao svet, sišavši na zemlju i ovaplotivši se. "I Riječ postade telo i nastani se među nama" (Jn. 1, 14).

Od Boga bejaše poslat Jovan Preteča da Mu pripremi put u srca ljudska. On je propovedao o Hristu i pozivao da se veruje u Njega, jer je On Sin Božiji.

Davno pre toga preko Mojsija je bio dat Zakon. Ali Zakon, ograničavajući zlo, nije mogao da spase ljude. Izvršavajući Zakon na spoljašnji način, ljudi su ostali puni

zla u sebi. Zato svet nije prepoznao Svoga Tvorca što je došao na zemlju, Sina Božijeg: "U svijetu bješe, i svijet kroz njega postade, i svijet ga ne pozna; svojim dođe i svoji ga ne primiše" (Jn. 10-11). Poštovaoci Zakona nisu prihvatili Reč ovaploćenu, jer im nepodnošljiva beše Svetlost Njegova.

Ali Izvor Života, Koga oni smrti predadoše, sišavši u ad uništi ga, tamu rastera Svojom Božanskom Svetlošću.

Vaskrsnuvši iz mrtvih, Hristos otvori dveri Carstva Slave Svoje svima koji u Njega veruju. Oni koji poverovaše u ovaploćenog Sina Božijeg primiše Ga u dušu svoju i srcem postaju deca Božija. Blagodat Božija duhovno ih preporađa, ulazeći u njih i dajući snagu da ljube Istinu i tvore volju Gospodnju. "A onima koji Ga primiše dade vlast da budu čeda Božija, onima koji vjeruju u Ime Njegovo" (Jn. 12).

Oni koje blagodat preporodi, ako do kraja zemnog života u njoj ostanu i nastave da idu putem što ga pokaza Hristos, Svetlost istinska, postaju dostojni da prime od Njega novi dar: oni će večno zadovoljstvo imati u Carstvu Oca Nebeskog posmatrajući Slavu Sina Njegovog Jedinorodnog, Slavu koja prevazilazi sve na svetu, i osećaće pri tome radost i blaženstvo neopisivo.

Ista večita Reč Božija, koja stvori svet, spase i preporodi za novi, radosni život rod ljudski svojim Ovaploćenjem i Vaskrsenjem.

Svetlo Vaskrsenje je pobjeda Boga Reči, dan pobjede njegove nad paklom i smrću, početak života novog i veselja večnog, što nam ih pokloni.

Reči sabespočetnoj Ocu i Duhu, od Djeve rođenoj radi spasenja našeg, zapojmo, verni, i poklonimo se, jer nas udostoji da se u ploti na Krst uznese, i smrt podnese, i da umrle vaskrsne slavnim Svojim Vaskrsenjem.

Jedinorodni Sine i Reči Božija, Koji si besmrtan, smrću smrt pobedio, Jedan jesi od Svete Trojice, po slavi ravan Ocu i Svetome Duhu, spasi nas.

[sadržaj](#)

BOG JE OGANJ

Bog je sveproždirući oganj. Kada se predmet primakne vatri, on se menja: ili izgori, ili se okali.

Tako čovek, približavajući se Bogu ili propada ili se spasava.

Oganj je uvek oganj. Ali u dodiru sa njim nastaje i pepeo, i čelik, u zavisnosti od toga šta ga dodiruje.

Tako se događa i sa čovekom i sve zavisi od toga šta će on doneti do Božanskog ognja - u kakvom stanju će on pristupiti Bogu. Ako se ponaša poput gvožđa, onda će snaga gvožđa postati čelična. Ako se rastopi do krhkosti slame - izgoreće.

Svaki čovek će, pre ili kasnije, neminovno pristupiti Bogu i teško njemu ako se ne pripremi za taj susret.

Tolstoj se nepažljivo, samouvereno približio Bogu, a ne u strahu Božijem, pričestio se nedostojno i postao je otpadnik od Boga.

Nastupiće trenutak kada ćemo doći u dodir sa silom Božijom, želeli mi to ili ne.

Lopata je u ruci Božijoj. Lopatom se razvejava zrno i slama, i ovu poslednju nosi vetar, a zrno pada pred noge Domaćina i prikupljaju ga u žitnicu, a slama se ostavlja ili spaljuje.

Neminovan je susret sa Gospodom i treba se spremati za taj susret.

Gresi naši - to je slama koja će izgoreti prilikom tog susreta. Treba sami unapred da o sebi sudimo i da se sami, pripremajući se za taj susret, odvojimo od slame, da spalimo slamu grehova pokajanjem.

Ili će samo oni biti spaljeni ili će zajedno sa njima izgoreti i sam čovek, koji se prepusti grehu.

Potrebno je znati za Strašni Sud i odnositi se prema tome danu i događaju kako sleduje. Treba očistiti dušu svoju, treba se moliti.

Prema tom događaju se treba odnositi jasno i svesno, a ne kao životinja, koja okreće glavu da ne bi videla opasnost.

[sadržaj](#)

CRKVA JE TELO HRISTOVO

"I On (Hristos) je glava tijela Crkve" (Kol. 1, 18) "koja je tijelo njegovo, punoća Onoga koji sve ispunjava u svemu" (Efes. 1, 23).

Više puta u Svetom Pismu Crkva se naziva Telom Hristovim. "Sada se radujem svojim stradanjima za vas... za tijelo njegovo, koje je Crkva" (Kol. 1, 24), piše o sebi apostol Pavle.

Apostoli, proroci, jevanđelisti, pastiri i učitelji, kaže upravo on, dati su od Hrista "za djelo služenja, za sazidanje tijela Hristova"(Efes. 4:11-12).

U isto vreme u Telo i Krv Hristovu preobražavaju se hleb i vino kroz Božansku Liturgiju i vernici se njima pričešćuju. Tako je odredio Sam Hristos, koji je pričestio Svoje apostole na Tajnoj Večeri uz reči "uzmite, jedite, ovo je tijelo moje; pijte iz nje svi, jer ovo je krv moja Novoga zavjeta" (Mat. 26, 26-28).

A kako istovremeno Telo Hristovo jesu i Crkva i Svete Tajne?

Vernici su i sami udovi Tela Hristovog - Crkve i pričešćuju se Telom Hristovim kroz Svete Tajne?

I u jednoj i u drugoj situaciji naziv "Telo Hristovo" ne koristi se u prenosnom, nego u najdoslovnijem značenju ove reči. Mi verujemo da Svete Tajne, zadržavajući oblik hleba i vina, jesu istinsko Telo i istinska Krv Hristova. Isto tako verujemo i ispovedamo da je Hristos Sin Boga ŽivoGa, došavši u svet da spase grešne, postao pravi čovek i da je plot Njegova, koju primi od Djeve Marije, bila prava ljudska plot; da je telom i dušom Hristos bio istinski čovek, u svemu sličan ostalima, osim greha, ostajući u isto vreme istinski Bog. Božanska priroda se nije umanjila i izmenila kod Sina Božijeg prilikom Njegovog ovaploćenja, kao što se tada nije izmenila ni ljudska priroda, nego je u potpunosti zadržala sve svoje ljudske osobine.

Nepromenljivo i nesliveno, zauvek, "neodvojivo i nerazlučivo" sjedinili su se u Jednoj Ličnosti Gospoda Isusa Hrista Božanstvo i čovečanstvo.

Očovečio se Sin Božiji da bi ljude učinio pričasniciima Božanske prirode (2. Pet. 1, 4), da bi čoveka koji pade u greh i smrt oslobodio od njih i učinio besmrtnim.

Sjedinjujući se sa Hristom, mi prihvatamo Božansku blagodat, koja daje ljudskoj prirodi snagu za pobjedu nad grehom i smrću. Gospod Isus Hristos je Svojim učenjem pokazao ljudima put pobjede nad grehom i darovao im život večni, čineći ih, Vaskrsenjem Svojim, učesnicima večnog Carstva Njegovog. Da bi prihvatili od Njega tu božansku blagodat, neophodan je najprisniji odnos sa Njim. Privlačeći sve Sebi Božanskom ljubavlju i sjedinjujući ih sa Sobom, Gospod međusobno sjedini one koji ga zavoleše i koji mu priđoše, sjedinivši ih u Jedinственu Crkvu. Crkva je jedinstvo u Hristu, najtešnje sjedinjavanje sa Hristom svih koji iskreno veruju u Njega i vole Ga i sjedinjavanje svih njih kroz Hrista.

Crkva je sačinjena od njenog zemaljskog i nebeskog dela.

Sin Božiji je došao na zemlju i ovaplotio se da bi uzneo čoveka na nebo, ponovo ga učinio stanovnikom raja, vrativši mu prvobitno stanje bezgrešnosti i čistote, i sjedinio ga sa Sobom.

To se dešava delovanjem blagodati Božije, koja se daje kroz Crkvu, ali zahteva i napor samog čoveka. Bog spasava Svoju palu tvorevinu Svojom ljubavlju prema Njoj, ali je neophodna i ljubav čoveka prema Svome Tvorcu, bez koje se on ne može spasiti. Težeći Bogu i pridružujući mu se svojom smernom ljubavlju, ljudska duša dobija snagu koja je očišćava od grehova i ojačava za borbu protiv greha do potpune pobjede.

U toj borbi učestvuje i telo, koje je sada prebivalište i oruđe greha, ali je predodređeno da bude oruđe istine i sasud svetosti.

Bog je stvorio čoveka udahnuvši bogopodobni dah u oduhovljeno telo koje On najpre načini od zemlje. Telo je trebalo da bude oruđe Bogu poslušnog duha. Kroz njega duh ljudski sebe projavljuje u materijalnom svetu. Duh preko tela i njegovih pojedinih delova pokazuje svoje osobine i kvalitete, koje mu je Bog dao, kao Svojoj slici, zbog čega i telo, kao projavljivanje slike Božije jeste i naziva se "po liku Božijem stvorena naša lepota" (stihira na opelu).

Kada su prvostvoreni ljudi duhom otpali od Svoga Tvorca, telo, koje je do tada pokorno duhu preko duše primalo njegove zapovesti, prestalo je da mu se potčinjava i nastojalo je da gospodari nad njim. Umesto Zakona Božijeg u čoveku je počeo da vlada zakon ploti.

Greh, koji je odsekao čoveka od izvora života - Boga, rascepio je isto tako i samog čoveka. Narušeno je jedinstvo njegovog duha, duše i tela, smrt je ušla u njega. Duša, koja se nije napajala sokovima života, nije mogla da ih prenosi telu. Telo je postalo propadljivo, patnja je postala usud duha.

Hristos je došao na zemlju da ponovo vaspostavi ikonu (čoveka, prim. prir.) i da mu vrati jedinstvo sa Onim, Čija je on slika. Sjedinjujući ga sa Sobom, Bog obnavlja čoveka u prvobitnoj dobroti/krasoti, u svojoj njoj punoti.

Pružajući blagodat i osvećenje duhu, Hristos isto tako očišćuje, ojačava, isceljuje i osvećuje dušu i telo.

"A ko se sjedini sa Gospodom, jedan je duh s Njime" (1. Kor. 6, 17).

A telo čoveka koji se sjedinio sa Gospodom treba da bude oruđe Gospodnje, da služi ispunjavanju Njegove volje i da postane deo Tela Hristovog.

Za potpuno osvećenje čoveka telo slugе Gospodnjeg mora se sjediniti sa Telom Hristovim i to se događa u Tajni Svetog Pričešća. Istinsko Telo i istinska Krv Hristova koje primamo postaju deo velikoga Tela Hristovog.

Naravno, za jedinstvo sa Hristom nije dovoljno samo sjedinjavanje našeg tela sa Telom Hristovim. Kušanje Tela Hristovog postaje blagotvorno kada duhom težimo Njemu i sjedinjujemo se sa Njim. Prihvatanje Tela Hristovog, uz okretanje duhovno od Njega, nalik je na pristupanje Hristu onih koji su Ga tukli, i vređali i raspeli. Njihovo pristupanje Hristu ne posluži im na spasenje i iscelenje, nego na osudu.

A oni koji se pričešćuju sa strahom Božijim, ljubavlju i spremnošću da se žrtvuju radi služenja Njemu, tesno se sjedinjuju sa Njim i postaju oruđe Njegove Božanske volje.

"Koji jede moje tijelo i pije moju krv u meni prebiva i ja u njemu", reče Gospod (Jn. 6, 56).

Sjedinjujući se sa Vaskrslim Gospodom i kroz Njega sa čitavom Večnopostojećom Trojicom, čovek iz Nje crpe snagu za večni život i sam postaje besmrtnan.

"Kao što mene posla živi Otac, i kao što Ja živim zbog Oca, i onaj koji jede mene i on će živjeti zbog Mene" (Jn. 6, 57).

Svi koji veruju u Hrista i sa Njim se sjedinjuju predavanjem Njemu i prihvatanjem Blagodati Božije zajedno čine Crkvu Hristovu, čija je Glava Sam Hristos, a oni koji u Nju stupaju su Njeni udovi.

Hristos, nevidljiv za telesno oko, pojavljuje Sebe na zemlji očigledno kroz Svoju Crkvu, kao što nevidljivi duh ljudski pojavljuje sebe kroz telo. Crkva jeste Telo Hristovo, kako zbog toga što su delovi njeni sjedinjeni sa Hristom kroz Njegove Božanske Tajne, tako i zbog toga što kroz Nju Hristos deluje u svetu.

Mi se pričešćujemo Telom i Krvlju Hristovim (u Svetim Tajnama), da bismo sami bili udovi Tela Hristovog (Crkve).

To se ne događa odmah. Potpuno prebivanje u Crkvi već je stanje pobede nad grehom i savršenog očišćenja od njega. Sve grešno u određenoj meri nas udaljuje iz Crkve i od Crkve; eto zašto se nad svakim koji se kaje u molitvi prilikom ispovesti izgovara "izmiri, prisajedini ga svetoj Tvojjoj Crkvi". Hrišćanin se kroz pokajanje očišćuje, najtešnje se povezuje sa Hristom u pričešćivanju Svetim Tajnama, ali potom ga opet popada prašina greha i udaljava ga od Hrista i Crkve, zbog čega su ponovo potrebni pokajanje i pričešćivanje.

Sve dok se ne okonča čovekov život zemni, do samog izlaska duše iz tela, nastavlja se u njemu borba između greha i istine. Ma koliko uzvišeno, duhovno ili moralno stanje neko postigao, moguće je da postepeno ili pak, naglo, duboko propadne u bezdan greha. Zato je svakome neophodno pričešćivanje Svetim Telom i Krvlju Hristovom, koje ojačava naše opštenje sa Njim i orošava živonosnim strujama Blagodati Svetoga Duha, koji teku po Telu Crkve. Koliko je važno pričešćivanje Svetim Tajnama pokazuje žitije prepodobnog Onufrija Velikog, kome su, kao i drugima isposnicima koji su prebivali u toj pustinji, anđeli donosili Sveto Pričešće; prepodobne Marije Egipatske, čija je poslednja želja, posle mnogo godina isposničkog života, bila da primi Svete Tajne; prepodobnog Savatija Solovjeckog i mnoštva drugih. Pa ne reče uzalud Gospod: "Zaista, zaista vam kažem, ako ne jedete tijelo Sina Čovječijega i ne pijete krvi Njegove, nemate života u sebi" (Jn. 6, 53).

Pričešćivanje Telom i Krvlju Hristovom je primanje u sebe vaskrslog Hrista, pobjednika nad smrću, Koji daruje, onima koji su sa Njim, pobjedu nad grehom i smrću.

Čuvajući u sebi blagodatni dar Pričešća, imamo zalag i začetak večnog blaženog života duše i tela.

Do samog "Dana Hristovog", Njegovog drugog dolaska i Suda čitavom svetu, nastavljaće se borba greha sa istinom, kako u svakom pojedincu, tako i u čitavom čovečanstvu.

Crkva zemaljska okuplja sve koji se preporodiše kroz Krštenje, koji poneše krst borbe protiv greha i krenuše za onim što utemelji podvig te borbe - Hristom. Božanska Evharistija, prinošenje beskrvne žrtve i pričešće njome, osvećuje i ojačava njene učesnike, čini one koji kušaju Telo i Krv Hristovu istinskim udovima Tela Njegove Crkve. Ali tek u smrti čovek se određuje, da li je ostao zaista deo Tela Hristovog do svoga poslednjeg uzdaha ili je pak u njemu trijumfovao greh i prognao blagodat koju dobi u Svetim Tajnama i koja ga je povezivala sa Hristom. Koji se upokoji u blagodati kao član Crkve zemaljske, iz zemaljske Crkve prelazi u nebesku, a onaj koji otpadne od zemaljske neće ući u nebesku, jer zemni deo Crkve je put u nebesku.

Što se više čovek nalazi pod delovanjem blagodati Pričešća i što je tešnje sjedinjen sa Hristom, to će više uživati u opštenju sa Hristom i u Njegovom budućem Carstvu.

A pošto greh u ljudskoj duši nastavlja da deluje do smrti i čovekovo telo je izloženo njegovim posledicama, noseći u sebi semena bolesti i smrti, od kojih će se osloboditi tek kada se raspadne po upokojenju čoveka i obnovi se već kao slobodno od njih u Opštem vaskrsenju. A koji se sjedini duhom i telom sa Hristom u ovome životu, duhom i telom biće sa Njim i u životu koji će doći. Blagodatni zraci Životvornih Tajni Tela i Krvi Hristove izvor su naše večne radosti u opštenju sa Hristom Vaskrslim i osvedočenju o Slavi Njegovoj.

Upravo te posledice greha, koji još nije konačno prognan iz roda ljudskog, deluju ne samo u pojedincima nego se kroz njih pojavljuju i u zemaljskoj aktivnosti čitavih delova Crkve. Stalno se pojavljuju jeresi, raskoli, nesuglasice, koje odvajaju deo vernika. Nerazumevanje između pomesnih crkava ili njihovih delova od davnina je brinulo Crkvu i stalno se u bogoslužjenju čuju molitve da se ono prekine.

"Molimo Crkvama jednomislje", "Crkvama jedinstvo" (vaskr. kanon Trojič. gl. 8), "Zaustavi razdore u Crkvi" (služba Arhanđel. 8. novembra, 26. marta, 13. jula) i slične molitve tokom vekova upućuje Pravoslavna Crkva. Čak u Veliku Subotu, pred plaštanicom, Crkva poziva: "Preneporočna Čista Djevo, koja Život rodi, obuzdaj sablazni crkvene i mir donesi kao blaga" (kraj 2. statije).

Tek kad se Hristos pojavi na oblacima, pogažen će biti kušač i nestaće sve sablazni i iskušenja.

Tada će se završiti borba između dobra i zla, između života i smrti, i Crkva zemaljska će se uliti u Crkvu pobedonosnu, u kojoj će "biti Bog sve u svemu" (1. Kor. 15, 28).

U budućem Carstvu Hristovom više neće biti potrebe za pričešćivanjem Telom i Krvlju Hristovom, jer će svi koji su dostojni biti u najbliskijem opštenju sa Njim i

naslađivaće se svetlošću večitom Životvorne Trojice, osećajući blaženstvo koje se ne može rečima iskazati niti shvatiti našim slabim umom. Zato se posle pričešćivanja Svetim Tajnama Hristovim iza Liturgije, u oltaru uvek upućuje molitva, koja se peva u vaskršnje dane: "O, Pasho velika i najsvetija, Hriste! O, Mudrosti i Reči Božija i Silo! Udostoj nas da se još prisnije pričešćujemo Tobom u nevečernjem danu Carstva Tvoga. "

[sadržaj](#)

ZAŠTO SE HRISTOS MOLIO U GETSIMANSKOM VRTU?

Gospod, obavivši sa Svojim Učenicima Tajnu Večeru i davši im Svoje pouke, pošao s njima na Maslinovu Goru (Mt. 26, 30, Mk. 14, 26, Lk. 22, 39). Putem je On nastavio da kazuje Svoje poslednje pouke, nakon kojih Se obratio Nebeskom Ocu s molitvom za Svoje učenike i za one koji poveruju reči njihovoj (Jn. 17). Prešavši Kedronski potok, Gospod je sa učenicima ušao u Getsimanski vrt, gde Se i pre s njima sastajao (Mt. 26, 36, Mk. 14, 32, Jn. 18, 1-2). Ovde je On ostavio Svoje učenike, osim Petra, Jakova i Jovana, rekavši im da sednu, dok On ode da Se pomoli. A Sam je sa Petrom, Jakovom i Jovanom otišao malo dalje. Hteo je da Se što više usami, znajući sve što se mora zbiti, On je počeo da Se žalosti, užasava i tuguje (Mt. 26, 37, Mk. 24, 27) i rekao je onima koji su bili s Njim: "Žalosna je duša Moja do smrti, ostanite ovdje i bdite sa Mnom". I otišavši malo dalje, pao je licem Svojim na zemlju i molio Se.

Dvapat je Gospod prekidao Svoju molitvu - dolazio je Petru i sinovima Zavedejevim. Avaj! Oni su bili tu, ali nisu bdili san ih je savladao. Zalud ih Božanstveni Učitelj ubeđivao da bdiju i mole se, da ne padnu u napast. "Duh je srčan, ali je telo slabo" (Mt. 26, 41; Mk. 14, 38). Učenici bi opet zaspali, čim bi Spasitelj odlazio od njih da bi nastavio Svoju molitvu, koja se okončala tek onda kad se približio čas predavanja Sina Čovečijeg u ruke grešnika. Molitvena napregnutost Isusova dostigla je najviši stepen oblio Ga je krvavi znoj koji je kapao na zemlju (Lk. 22, 44).

Za šta se tako plameno molio Isus? Za šta je molio Oca, tri puta padajući licem Svojim na zemlju - "Ava Oče Moj, sve je moguće Tebi, prenesi čašu ovu mimo Mene, ali opet ne kako Ja hoću nego kako Ti, ne Moja volja da bude, nego Tvoja. - Oče Moj, a ako ne može da me mimoiđe ova čaša da je ne pijem, neka bude volja Tvoja".

Gospod Isus Hristos bio je Bogočovek. Božanska i ljudska priroda, ne slivši se i ne izmenivši se, "nerazdeljivo i nerazlučno" (dogmat Halkidonskog sabora) sjedinili su se u Njemu u jednoj Ličnosti. U skladu s dve prirode, Gospod je imao i dve volje. Kao Bog, Gospod Isus Hristos je bio jednosušan Bogu Ocu i imao je sa Njim i sa Svetim Duhom jednu volju. Ali kao savršeni čovek, koji se sastoji od duše i tela, Gospod je imao i ljudska osećanja i volju. Ljudska volja Njegova u potpunosti se potčinjavala Božanskoj. Gospod je potčinio svoju čovečansku volju Božanskoj - hteo je jedino da ispuni volju svog Nebeskog Oca (Jn. 5, 30), duhovna Mu je hrana bila - da tvori volju Onoga koji Ga je poslao i da izvrši delo Njegovo (Jn. 4, 34). A trebalo je obaviti delo ni sa čim neuporedivo, pred kojim će

zadrhtati čak i bezosećajna, duše lišena, priroda. Trebalo je čoveka iskupiti od greha i smrti, vaspostaviti jedinstvo čoveka sa Bogom. Trebalo je da bezgrešni Spasitelj uzme sav ljudski greh, da bi On, ne imajući ličnih grehova, osetio težinu greha celog čovečanstva i tako uzjadikovao zbog njega kako može samo savršena svetost, koja jasno oseća čak i najmanje odstupanje od zapovesti i volje Božije. Trebalo je da Onaj, u Kome je ipostasno bilo sjedinjeno Božanstvo i čovečanstvo, Svojim svetim, bezgrešnim čovečanstvom okusi sav užas udaljavanja čoveka od njegovog Tvorca, raskida grehovnog roda ljudskog sa izvorom svetosti i svetlosti - Bogom'. U tom momentu morala se lično pojaviti dubina pada čovečanstva, jer će čovek, koji nije hteo da se u raju pokorava Bogu i koji je poslušao onoga koji je Boga klevetao - đavola, sada ustati sa Svoga Božanstvenog Spasitelja, oklevetaće Ga, i proglasivši Ga nedostojnim da živi na zemlji, obesiće Ga na drvo između zemlje i neba, čime će Ga podvesti pod prokletstvo. Bogom darovanog zakona (Zak. pon 21, 22-23). Trebalo je da bezgrešni Pravednik, odbačen od grešnog sveta, za koji je i od koga je stradao, oprostí čovečanstvu taj zločin i obrati se Nebeskom Ocu s molitvom da i božanstvena Pravda oprostí čovečanstvu koje je zaslepeo đavo to odbacivanje sopstvenog Tvorca i Spasitelja. Takva sveta molitva nije mogla ne biti uslišena, takva sila ljubavi morala je sjединiti izvor ljubavi, Boga, s onima koji makar sada oseću tu ljubav i, shvativši koliko su se do sad ljudski putevi udaljili od puteva Božijih, snažno i odlučno reše da se, kroz Spasitelja koji je na Sebe primio ljudsku prirodu, vrate Bogu Ocu.

I došao je, evo, čas, kad sve to treba da se zbude. Kroz nekoliko sati na krst propeti Sin Čovečiji sve će privući Sebi svojim samopožrtvovanjem. Pod pritiskom Njegove ljubavi neće moći da odole ogrehovljena srca ljudska. Ljubav Bogočovekova razbiće kamen ljudskih srdaca. Oni će osetiti svoju nečistotu i tamu, svoju ništavnost, i samo uporni bogomrsci neće poželeti da se prosvetle svetlošću Božjeg veličanstva i milosrđa. Svi pak koji se ne odvrte od Onog koji ih priziva, ozareni svetlošću ljubavi Bogočovekove, osetiće svoju udaljenost od Tvorca koji ih voli i poželeće da se sjединe s Njim. I desiće se, nevidivo, najveća tajna - čovečanstvo će se obratiti svom Stvoritelju, a milosrdni Gospod će s radošću primiti one koji će se od klevetnika đavola vraćati svom Prvoliku. Razrušila se pregrada neprijateljstva. "Milost i istina sretoše se, pravda i mir celivaše se", - pravda se javila s nebesa, jer je od zemlje na krstu zablístala vaploćena Istina - Nastupio je čas kad je sve to moralo da se ispuni. Svet još nije ni slutio veličanstvenost nastupajućeg dana. Pred pogledom Bogočovekovim otkriveno je bilo sve što treba da se zbude. On je Sebe dobrovoljno žrtvovao radi spasenja ljudskog roda. I sada je došao da se poslednji put u samoći pomoli Svom Nebeskom Ocu. Ovde će On prineti tu žrtvu, koja će spasiti rod ljudski, - dobrovoljno će dati Sebe na stradanja, predaće Sebe pod vlast tame.

Pa ipak, ta žrtva neće biti spasonosna ako On bude osećao samo Svoja lična stradanja - On mora biti ranjen onim grehovnim ranama od kojih strada čovečanstvo. Svi gresi, počev od Adamovog prestupa do onih koji će se zbivati onda kad zagrmi poslednja truba - svi veliki i mali gresi ljudski javili su se pred njegovim duhovnim pogledom. Kao Bogu, Njemu su oni svagda bili poznati, -

"sve je pred njim otkriveno", - ali sada svu težinu i mrskost njihovu oseća i Njegova ljudska priroda. On strada onako kako sami grešnici ne stradaju, pošto oni svojim ogrubelim srcem ni ne osećaju koliko greh pogani čoveka i udaljava ga od njegovog Tvorca. Stradanje Njegovo još je jače s obzirom da On vidi tu ogrubelost i osurovelost srca, da su ljudi "oslepeli srca svoja, da ne vide, i ne žele da čuju ušima svojim i da se obrate, da bi ih On iscelio". On vidi da se sav svet odvraća od Boga Koji mu je došao u ljudskom obličju. Ide čas i već je nastao (Jn. 16, 31) kada će se razbežati čak i oni koji su Ga do malopre uveravali u svoju spremnost da za Njega polože svoje živote. Sam će na krstu visiti Bogočovek, zasut kišom poruga naroda koji će doći da gleda takav prizor. Samo nekoliko duša Mu je ostalo verno, ali i one svojom nemom tugom i bespomoćnošću uvećavaju stradanja ljubveobilnog srca Djevinog Sina. Niotkuda pomoći...

Istina, ni u tim trenucima On nije sam, jer Otac je sa Njim svagda (Jn. 8, 29, 10, 30). Ali, da bi osetio svu težinu posledica greha, Sin Božiji će dobrovoljno dopustiti svojoj čovečanskoj prirodi da oseti i užas razdvojenosti od Boga. Taj stravični tren biće nepodnosiv za sveto, bezgrešno biće. Silni krik oteće se iz usta Njegovih: "Bože Moj, Bože Moj, zašto Si me ostavio? " I predviđajući taj tren sveta duša se puni užasnućem i uzbuđenošću.

Još pre, kad su Isusu došli Jelini da bi Ga videli, On je Svojoj Čovečanskoj prirodi dopustio da oseti približavanje tog strahotnog časa. Kad su mu došle "ovce iz drugog tora", Bogočovek je video da je već blizu čas kad će Mu, na krst podignutom, prići. Zadrhtala je čovečanska priroda, smutila se duša Njegova. Ali Isus je znao da je bez stradanja nemoguće spasenje ljudi, da će bez stradanja Njegova zemaljska delatnost ostaviti isto tako malo traga kao i zrno koje je dugo ležalo na površini tla, sve dok ga sunce nije osušilo. Zato se On tada odmah obratio Ocu, da Otac ne dozvoli da ljudske slabosti ne ovladaju svim mislima i željama Njegove čovečanske prirode: "Sada je žalosna duša Moja, i šta da kažem: Oče, spasi Me od časa ovoga. Ali zbog ovog časa sam i došao". I, obodrivši Se sećanjem na to zbog čega je On došao na zemlju, Hristos Se moli da se ispuni volja Božja - spasenje ljudskog roda: "Oče, proslavi ime Tvoje" -proslavi ga na zemlji, među ljudima, pokaži Sebe ne samo kao Tvorca, nego i kao Spasitelja (Sv. Vasilije Veliki, "Protiv Evnomija", knj. 4). "I proslavio sam, i opet ću proslaviti" - čuo se glas s neba, javivši da nastupa vreme ispunjenja od veka skrivene Božje Tajne (Kol. 1, 26; Ef. 1, 9; 3, 9).

I evo, sada, to je već nastupilo. Ako je i pre drhtala i uzbuđivala se ljudska priroda Hristova pri misli o onom šta dolazi, šta ona sad oseća, kad Se On u očekivanju Svojih neprijatelja i izdajnika poslednji put nasamo moli Bogu? Gospod je znao da će svaka Njegova molitva biti uslišena (Jn. 11, 42), znao je da će, ako zamoli oca da Ga izbavi od mučenja i smrti - On poslati više od dvanaest legiona angela (Mt. 26, 53), da Ga odbrane. Ali, zar je On za to došao? Zar za to da bi se u poslednjem času odrekao od ispunjenja onoga što je Sam On predjavio u Svetom Pismu?

Pa ipak, duh je bodar, ali je telo slabo. Duhom gori (Rm. 12, 11) i sada Isus, želeći samo jedno - da ispuni volju Božju. Ali po samoj prirodi svojoj čovečansko jestestvo se gnuša stradanja i smrti ("Tačno izložjenje pravoslavne vere", knjiga

III, glave 18, 20, 23, 24; Blaženi Teofilakt; Jovanova "Lestvica", Beseda šesta, "0 pamćenju smrti"). Dobrovoljno je Sin Božji primio tu nemoćnu prirodu. On sam Sebe predaje na smrt radi spasenja sveta. I On pobeđuje, mada oseća strah smrtni kako se približava i gnušanje prema stradanjima ("Lestvica", tamo; Blaženi Avgustin; "Tačno izloženje pravoslavne vere", knjiga 3, 24). Sada će ta stradanja biti naročito užasna, ne toliko sama po sebi, koliko zbog toga što je do dna potresena duša Bogočovekova.

Za Njega je neizrecivo teško da na Sebe primi ljudski greh. Taj greh davi Isusa, čini prestojeća stradanja nepodnosivim.

Hristos zna da će, kad stradanja budu na vrhuncu, On biti sasvim sam. Ne samo da među ljudima niko ne može da ih olakša "čekah nekog da se sažali i ne nađoh ga, i pogledah i ne bi pomoćnika, i pomislih - i niko me ne zastupi" (Ps. 68, 21; Is. 63, 5) - nego će Mu čak, da bi potpuno oseti težinu grehova, biti dopušteno da oseti i težinu razdvojenosti od Nebeskog Oca. I u tom trenutku njegova ljudska volja može da poželi da izbegne stradanja Da ne bude! Neka se nijednog trena Njegova ljudska volja ne razmimoide sa Božanskom. Za to i moli Bogočovek Svog Nebeskog Oca Ako je moguće da čovečanstvo vaspostavi svoje jedinstvo sa Bogom bez novog strahotnog prestupa protiv Sina Božjeg (Sv Vasilije Veliki, "Protiv Evnomija", knj. 4) bolje bi bilo da ne bude tog časa. Ali, ako samo tako čovečanstvo može biti ponovo privučeno svom Tvorcu, neka se i u tom slučaju ispuni blagovoljenije volje Božje. Neka bude volja Njegova, i neka čovečanska priroda Isusova čak i u najužasnijim trenucima ne poželi ništa, osim jednog - ispunjenja volje Božje, savršavanja Božjeg domostrojiteljstva. Upravo o tome Se i molio Hristos u Getsimanskom vrtu, "sa silnim vapajem i sa suzama u dane tela Svoga prinosio molitve i moljenja Onome koji Ga može spasiti od smrti", po reči Svetog Pavla.

On je prineo molitve i moljenja Onome Koji Ga može spasiti od smrti, ali se nije molio za izbavljenje od smrti. Kao da je ovako govorio Gospod Isus Hristos Svom Božanstvenom Ocu: "Ava, Oče Moj, Oče Onoga Koga Si poslao da u jedno sabere narod Izrailjski i rasejanu decu Božiju - narode neznabožačke, da bi iz dvoje sazdao jednog novog čoveka, i posredstvom Krsta ih pomirio sa tobom. Sve je moguće Tebi, moguće je sve što odgovara Tvojim bezgraničnim savršenstvima. Ti znaš da je ljudskoj prirodi svojstveno da se gnuša stradanja, da čovek hoće svagda da "vidi dane dobre" Ali onaj koji Tebe ljubi svim srcem, svom dušom svojom i svim razumom svojim, želi samo ono što je ugodno Tvojim volji, dobroj i savršenoj. Ja, Koji sam na zemlju došao radi ispunjenja Tvoje premudre volje i radi toga uzeo udeo u telu i krvi, primivši ljudsku prirodu sa svim njenim nemoćima, osim grehovnih, takođe bih želeo da izbegnem stradanja, ali samo pod jednim uslovom - da to bude po Tvojim svetom volji. Ako je moguće da delo domostroja bude obavljeno bez novog strašnog zločina od strane ljudi, ako je moguće da ne osećam ta duševna stradanja kojima će se kroz nekoliko časova pridružiti užasna stradanja ljudskog tela, ako je to moguće - izbavi Me onda od ispitivanja i iskušenja koja su već nastupila i koja tek predstoje. Izbavi Me od neophodnosti da osetim posledice Adamovog prestupa. Ali, ovu molbu Mi nameće nemoć Moje ljudske prirode, a neka bude tako kako je ugodno tebi, neka se ispuni volja ne nemoćne ljudske prirode, nego Naš zajednički, predvečni svet

Oče Moj! Ako je po premudrom domostroju nužno da Ja tu žrtvu prinesem, Ja Se toga ne odričem. Ali molim samo za jedno: da bude volja Tvoja. Da bude volja Tvoja svagda i u svemu. Kako je na nebu Moja, Tvog Jedinorodnog Sina, i Tvoja volja jedno, neka Moja čovečanska volja ovde, na zemlji, ni Jednog trena ne poželi nešto protivno našoj zajedničkoj volji. Neka se ispuni ono što smo rešili pre stvaranja sveta, neka se zbude spasenje ljudskoga roda. Neka se iskupe od đavolskog ropstva sinovi čovečiji, neka se iskupe najskupljom cenom - stradanjem i samopožrtvovanjem Bogočoveka. I neka sva težina ljudskih grehova, koju ja primam na Sebe, ni sa tim vezane duševne i telesne muke ne uzmognu da pokolebaju moju ljudsku volju koja želi to - da se ispuni Tvoja sveta volja. Da sa radošću ispunim Tvoju volju, da bude volja tvoja".

"O čaši dobrovoljnih spasonosnih stradanja Gospod se pomolio, kao o nedobrovoljnoj" (nedeljna služba 5 glasa, 8 pesma kanona), pokazavši time dva htenja dvaju priroda, i moleći Boga Oca da ljudska volja Njegova ne bude pokolebana pokoravajući se volji Božijoj ("Tačno izloženje pravoslavne vere", knjiga 3, 24). S nebesa Mu se javio angeo i krepio (Lk. 22, 43). Njegovu ljudsku prirodu, a savršitelj podviga, samopožrtvovani Isus, molio Se još prilježnije, oblivajući Se krvavim znojem. I zbog Svoje pobožnosti, zbog Svoje svagdašnje pokornosti volji Očevoj uslišen je bio Sin Čovečiji.

Ukrepljen i obodren ustao je Isus sa molitve ("Tačno izloženje pravoslavne vere", knjiga 3, 24). On je znao da se Njegova čovečanska priroda neće pokolebati, da će Se uskoro sa Njega skinuti breme ljudskih grehova, i da će svojim poslušanjem Bogu Ocu On Njemu privesti zabludelu prirodu ljudsku. On je došao učenicima i rekao: "Još spavate i počivate. Evo se približio čas, i Sin Čovječiji predaje Se u ruke grješnika. Ustanite, hajdemo! Evo se približio izdajnik Moj. Molite se, da ne padnete u iskušenje. "

Izlazeći u susret onima koji su Mu došli, Gospod je Sebe dobrovoljno predao u ruke njihove. A kad je Petar, želeći da zaštiti svog Učitelja, udario nožem slugu prvosveštenečkog i odsekao mu uho, Gospod je iscelio slugu, a Petra opomenuo da On Samoga Sebe predaje: "Vrati nož svoj na mjesto njegovo, jer svi koji se maše za nož, od noža će poginuti. Ili misliš da ne mogu umoliti Oca Svoga da mi pošalje više od dvanaest legiona angela? Kako bi se, dakle, ispunila Pisma da ovako treba da bude? " I dobrovoljno ispivši do dna svu čašu duševnih i telesnih stradanja, Hristos je proslavio Boga na zemlji - ispunio delo po veličini ne manje od stvaranja sveta. On je vaspоставio palu ljudsku prirodu, primirio Božanstvo i čovečanstvo, i učinio ljude zajedničarima Božanske prirode (2. Petr. 1, 4).

Učinivši delo "koje Mu je Otac dao da ispuni", Hristos Se i po čovečanstvu Svome proslavio onom slavom koju je, kao Bog, imao "pre postanja sveta" (Jn. 17, 5) i seo čovečanstvom Svojim s desne strane Boga oca, čekajući da neprijatelji Njegovi budu položeni pod noge Njegove (Jevr. 10, 13).

Postavši za sve one koji su Mu poslušni Uzročnik večnog spasenja (Jevr. 5. 9), Hristos i po uzlasku na nebesa prebiva "u dve prirode nesliveno poznavan" (Bogorodičin dogm, šesti glas), "dve volje u dvema prirodama imajući vo vjeki" (Vaskršnji kanon, glas pet, tropar osme pesme), no proslavljeno telo sad ne može da strada i nema potrebu ni u čemu, a u skladu s tim njegova ljudska volja ni u čemu se ne može razilaziti sa božanskom. S tim telom Hristos će doći u

poslednji dan da "sudi živima i mrtvima", kada će kao Car, ne samo po Božanstvu, no i po čovečanstvu Svome, sa svim Svojim večnim Carstvom pokoriti Bogu Ocu, da "bude Bog sve u svemu" (1. Kor. 15, 28).

[sadržaj](#)

ZBOG ČEGA JE BIO POMILOVAN RAZBOJNIK RAZBORITI?

"A jedan od obješenih zločinaca huljaše na njega govoreći: Ako si ti Hristos, spasi sebe i nas! A drugi odgovorivši ukoravaše ga govoreći: Zar se ti ne bojiš Boga, kada si i sam osuđen tako? A mi smo pravedno osuđeni, jer primamo po svojim djelima kao što smo zaslužili; a on nikakva zla ne učini. I reče Isusu: Sjeti me se, Gospode, kada dođeš u Carstvu svome. I reče mu Isus: Zaista ti kažem, danas ćeš biti sa mnom u raju" (Lk. 23, 39-43).

Tako pripoveda sveti jevanđelista Luka o duboko poučnom i dirljivom događaju, o Hristovom obraćenju i pomilovanju razbojnika koji je visio pored Njega na krstu na Golgoti.

Čime je razbojnik zaslužio takvu milost? Šta je izazvalo tako brz i odlučan odgovor Gospoda? U adu su se još nalazili svi starozavetni pravednici, uključujući Jovana Preteču. U ad se spremao da siđe Sam Gospod, istina ne zbog toga da tamo pati, nego da bi otuda izveo zatočenike.

Još nikome Gospod nije obećao da će ga uzneti u Carstvo Nebesko, čak je i apostolima obećao da će ih uzeti u Svoje boravište tek kada ih pripremi.

Pa zbog čega razbojnik pre svih zaslužuje milost, zašto se njemu tako brzo otvaraju rajska vrata? Usredsredimo se na duševno stanje razbojnika i na situaciju oko njega.

Čitav život je proveo u pljačkama i zločinima. Ali očigledno u njemu nije umrla savest i u dubini duše je ostalo nešto dobro. Predanje čak kaže da je on bio upravo onaj razbojnik koji se u vreme Hristovog bekstva u Egipat sažalio nad divnim detencetom i nije dozvolio svojim drugovima da Ga ubiju kada su zajedno napali na svetu porodicu koja je bežala u Egipat. Da se nije prisetio lika toga Mladenca, kada se zagledao u lice Onoga Koji je kraj njega visio na krstu? Ali bilo tako ili ne, u svakom slučaju pogled razbojnika na Hrista je probudio savest u njemu. Sada je visio zajedno sa Pravednikom, zajedno sa "Najljepšim između sinova ljudskih" (Ps. 45, 2), Koji tada "prezren bješe i odbačen između ljudi", pošto nije imao "ni obličja ni ljepote" (Isai. 52, 23).

Gledajući Ga razbojnik kao da se trgao iz dubokog sna. Postala mu je jasna razlika između Njega i sebe samog. Ovaj je nesumnjivi Pravednik, koji oprašta čak i Svojim mučiteljima i moli se za njih Bogu, koga naziva Ocem Svojim. A on je ubio mnogo žrtava, prolio je krv ljudi koji mu ne učiniše nikakvo zlo.

Gledajući Onoga koji je visio na krstu, on je kao u ogledalu video svoj moralni pad. Sve najbolje što je bilo skriveno u njemu, probudilo se i tražilo izlaz. On je postao svestan svojih grehova, shvatio je da ga je do tužnog kraja dovela samo njegova sopstvena krivica i nije imao koga da krivi. Zato je ogorčeno raspoloženje protiv izvršilaca kazne, koje je obuzelo razbojnika koji je bio raspet sa druge strane Hrista, a u početku i njega samog (Mt. 27, 44), u njemu zamenilo

osećanje smernosti i skrušenosti. On je osetio strah od budućeg suda Božijeg nad njim.

Greh mu je postao odvratn i strašan. U duši on više nije bio razbojnik. U njemu se probudilo čovekoljublje i milosrđe. Sa strahom za sudbinu svoje duše u njemu se podudarila odvratnost prema izrugivanju nad nevinim Patnikom.

Nesumnjivo je i ranije slušao o velikom Učitelju i Čudotvorcu iz Nazareta. Ono što se događalo u Judeji i u Galileji je bilo predmet mnogih razgovora i tumačenja u čitavoj zemlji. Ranije nije obraćao pažnju na ono što je slušao o Njemu. Sada, našavši se zajedno s Njim i u jednakom položaju, on je počeo da shvata moralnu veličinu Njegove ličnosti.

Blagost, svepraštanje i molitva Hristova su zapanjili razbojnika. On je srcem shvatio da pored njega nije običan čovek. Tako se Bogu kao Svome Ocu u smrtnom času mogao obraćati samo onaj ko je zaista bio svestan sebe kao Sina Božijeg. Ne kolebati se u svom učenju o ljubavi i sveopštem praštanju, podnoseći svu niskost ljudske klevete i pakosti onih kojima je činio dobročinstva, mogao je samo onaj ko je bio najtešnje povezan sa izvorom Ljubavi ili je bio On Sam.

Razbojnik se setio svega čudesnog što je slušao o Onome Koji je sada bio raspet sa njim i toplo osećanje vere se rodilo u njegovom srcu. Da, On je sigurno bio Sin Božiji, koji se ovaplotio na zemlji, ali je neprekidno ostao u opštenju sa Ocem Svojim, Sin Božiji, koga zemlja nije prihvatila i koji se vraćao na nebo, Sin Božiji koji može da oprašta ljudima! U njemu se rodila nada da će izbeći osudu na posmrtnom sudu. Ako Isus moli Oca Svoga za one koji Ga raspinju, neće odbaciti ni onoga koji je sa Njim raspet. Treba se obratiti Njemu, da bi ga On koji sada deli njegovu sudbinu gorkih patnji, prihvatio i u Svome blaženstvu.

Istina, obraćanje Isusu rečima ljubavi i saučešća dočekaće podsmeš gomile koja je oko njih, koja mahnita i huli na Njega. Priznati Ga za pravednika i Sina Božijeg, znači skrenuti na sebe pažnju i gnev judejskih starešina. Iako oni ne mogu da mu nanesu više telesne patnje nego što je on već podnosi, kako će biti teško osećati oko sebe samo mržnju, kako će mu patnje postati teške kada i njemu počne da se ruga besposleni narod koji ovde galami!

Uostalom, šta je sada za njega gnev zemaljskih vlasti, šta mu sada znače podsmesi ljudski? Ma koliko je teško biti odbačen od ljudi na pragu smrti, još je teže biti odbačen od Boga. On ide na sud Božiji i samo Boga treba da se boji.

Mora u poslednjim trenucima života uraditi ono za šta je još sposoban, da bi stekao blagonaklonost Božiju.

Neka svojim rečima on makar malo olakša Hristu patnje, neka se makar jednom od onih koji hule probudi savest i neka prestane da Ga ruži. Hristos, koji je obećao da će nagraditi za čašu vode koja se dade u ime Njegovo, neće ni njega zbog toga ostaviti bez nagrade. Neka oni koji Hrista ponižavaju i njega ponize sa Njim! To će ga još bliže povezati sa Hristom. Sa Hristom će deliti usud ovde, a Hristos ga zaboraviti neće ni u slavi Svojoj!

I evo, u huku glasnih podsmeha, poruga i psovki, on je počeo da savetuje svoga druga, koji je visio levo od Hrista da prestane da mu se ruga. "Zar se ti ne bojiš Boga, kada si i sam osuđen tako? A mi smo pravedno osuđeni, jer primamo po svojim djelima kao što smo zaslužili; a on nikakva zla ne učini." A potom se sa

njegovih usta začuo smerni glas: "Pomeni me, Gospode, kada dođeš u Carstvu svome. "

To je bio vapaj bivšeg razbojnika, a sada novog učenika Hristovog, koji poverova u Hrista onda kada Ga raniji učenici napustiše.

"Razbojnik blagoslovi, a ja se odrekoh" (sjedalen, glas 5), jecaše posle tužno sv. apostol Petar. U to vreme u Gospoda posumnjaše i svi ostali apostoli.

Čak i sv. Jovan Bogoslov, koji je nerazdvojno pratio svoga Učitelja i stajao kod Krsta na Golgoti, iako je nastavio da bude veran Isusu koji ga ljubljiaše, ne imadijaše tada savršenu veru u Božanstvenost svoga Učitelja: tek posle Vaskrsenja, ušavši u prazan grob, u kome su ležali pokrovi i ubrus koji obavijahu mrtvo Telo Hristovo, on "vidje i vjerova" da je Hristos vaistinu vaskrsao i da je Sin Božiji.

Apostoli su se pokolebali u svojoj veri u Isusa, kao u Mesiju, zato što su oni očekivali i želeli da u Njemu vide Cara zemaljskog, u čijem će Carstvu oni moći da sede "desno i levo" od Gospoda.

Razbojnik je shvatio da carstvo poniženog i sramnoj smrti prepuštenog Isusa iz Nazareta "nije od ovoga svijeta". Ali upravo to carstvo razbojnik je sada i tražio. Zatvarala su se za njim vrata zemnoga života, otvarala se večnost. Sveo je račune sa zemaljskim životom, sada je mislio na život večni. I na pragu večnosti razumeo je taštinu slave zemaljske i carstava zemaljskih. On je postao svestan da se veličina sastoji u pravednosti i u pravednom Isusu koga su nevinog mučili on je ugledao Cara pravde. Ne traži on od Njega slavu u carstvu zemaljskom, nego spasenje duše svoje.

Vera razbojnikova, koja se rodi iz divljenja Hristovoj moralnoj veličini, pokazala se jačom nego vera apostola, koji su bili opčinjeni uzvišenošću Hristovog učenja, ali su još uvek više verovali u Njega zbog čuda i znamenja koja je tvorilo.

Sada se nije dogodilo čudesno izbavljenje Hristovo od neprijatelja njegovih i pokolebala se vera apostola.

Ali trpljenje, sveopšte praštanje i vera u to da ga čuje Otac Njegov Nebeski tako su jasno pokazali pravednost Isusovu, Njegovu moralnu uzvišenost da se, pošto je zbog nje poverovao u Hrista, nije mogao pokolebati onaj koji je tražio duhovni i moralni preporod.

A upravo je za tim i žudeo razbojnik koji postade svestan svog dubokog pada. On nije tražio od Hrista da bude u Carstvu Njegovom "levo ili desno od Njega", nego je svestan svoje nedostojnosti, smerno molio samo "da ga pomene u Carstvu svome", da mu da makar najnezatnije mesto.

On je otvoreno pred svima ispovedao Raspetog Hrista kao Gospoda i molio Ga da mu se smiluje.

Smerna vera u Hrista učini ga ispovednikom. Po volji svojoj on beše čak mučenik, jer, pošto se ne uplaši da prizna za svoga Gospoda od svih odbačenog "Cara Judejskog", na Koga beše usmerena sva mržnja bezbrojnog naroda koji se okupi tih dana u Jerusalim iz svih krajeva sveta na praznik Pashe i zajedno sa svojim starešinama i sveštenicima huljaše na Hrista, sigurno se ne bi uplašio ni da strada za Njega.

Tako je iskreno pokajanje razbojnika rodilo smernost i istovremeno se pokazalo kao pouzdan temelj tako čvrste vere kakvu u to vreme nisu stekli najbliži Hristovi Učenici.

Razbojnik koji poverovao pokazao je takav podvig za kakav tada nije bio sposoban nijedan od njih.

"Svaki koji prizna mene pred ljudima, priznaću i ja njega pred Ocem svojim koji je na nebesima", rekao je Gospod Isus Hristos.

Razbojnik je ispovedao Hrista, ispovedao Ga je pred mnogobrojnim narodom koji Mu se rugao, ispovedao Ga je tada kada se niko nije usudio da to učini i kada su čak i malobrojni učenici i žene, što Mu ostadoše verni, samo gorkim suzama svedočili o svojoj ljubavi prema Njemu.

Razbojnik je učinio to što su nekada učinila tri mladića u Vavilonu, odbivši da se klanjaju zlatnom liku koji je postavio Navuhodonosor na polju Duri i kome se klanjahu "svi narodi, plemena i jezici" (Dan. 3, 7).

Poverovao je razbojnik u Gospoda koji strada, "ispovijeda Boga skrivenog", pre svih je poznao Njega i silu vaskrsenja Njegova i udeo u Njegovim stradanjima, saobražavajući se smrti Njegovoj (Filip. 3, 10), pre svih je shvatio u čemu je "Carstvo što nije od ovoga svijeta", razumeo "šta je istina" (Jn. 18, 36-38).

On je prvi razumeo šta je Carstvo Hristovo, pa zato prvi u njega i ulazi.

On je prvi ugledao "Isusa Hrista i to raspetoga" (1. Kor. 2, 2), prvi je propovedao "Hrista raspetoga, Judejcima sablazan, a Jelinima ludost; onima pak pozvanima, i Judejcima i Jelinima, Hrista, Božiju silu i Božiju premudrost" (1. Kor. 1, 23-24).

Zato on prvi i oseća na sebi silu i mudrost Božiju, silu samilosne i preporođujuće ljubavi Hristove, prvi "začu zvuk sile Krstove, kao da se njime raj otvara" (4. pesma kanona Vaznesenja).

Potpuno pokajanje zbog svojih grehova i zločina, iskrena smernost, čvrsta vera u Raspetog Gospoda Isusa Hrista Koji se predade stradanju i ispovedanje Njega onda kada čitav svet bješe protiv Njega - eto od čega se splete venac koji ovenča glavu bivšeg razbojnika kao pobjednika i podvižnika, eto od čega je iskovan ključ što mu otvori dveri rajske.

Mnogi greše i nadaju se u pokajanje pre smrti, navodeći primer razboritog razbojnika.

Ali da li je neko sposoban za sličan podvig?

"Pomilova Gospod razbojnika u poslednji čas, da niko očajavao ne bi. Ali samo njega, da se niko previše ne pouzdava u Njegovo milosrđe" (Blaž. Avgustin).

"Takav je kraj njegov! A kakav će naš biti ne znamo i nije nam poznato kakvom smrću umrećemo: da li će doći iznenada ili uz bilo kakvu najavu? " (prep. Teodor Studit, "Pouka povodom iznenadne smrti brata".)

Da li ćemo uspjeti da se tada u trenu moralno preobrazimo i uzvisimo duhovno poput "pratioca Hristovog, koji glas mali izusti i veliku veru zadobi? Da nas ne ugrabi smrt iznenadna, ostavivši nam nade izneverene u pokajanje pred smrt? " (beseda sv. Kirila Aleksandrijskog "O Strašnom Sudu", objavljena u Velikom Časoslovu).

Zato: "Grešniče, ne odlaži pokajanje zbog grehova da oni ne bi sa tobom u drugi život prešli i opteretili te teretom neizmernim" (Blaž. Avgustin, "Iliotropion" sv. Jovana Tobolskog, knjiga 4, glava 5).

Primer razbojnika razboritog neka nas podstakne da ne odgađamo pokajanje, nego "da se razapnemo sa Hristom" i da se "kajemo blago" da bismo i mi na sebi osetili "sapatništva milost" (molitva Simeona Novog Bogoslova). "A koji... raspesmo tijelo sa strastima i željama" (Gal. 5, 24) staraćemo se za najskorije puno unutarne svoje popravljjanje, prepuštajući se potpuno volji Božijoj i moleći od Hrista milost i blagodat.

"Pokajanje razbojnikovo, Jedini Čovekoljupče, Hriste Bože naš, podaj i nama koji ti s verom služimo, i molimo Ti se: Pomeni i nas u Carstvu svome" (Blažene vakrsni 4. glasa).

"Kao razbojnika razboritog, u trenu jednom što se raJa udostoji, Gospode, i mene drvetom krsnim prosvetli i spasi me. "

[sadržaj](#)

DOĐITE, LJUDI, TRIIPOSTASNOM BOŽANSTVU POKLONIMO SE

Bog je Sveta Trojica. Trojica Jedinosuštna i nerazdelna. Jedinosuštna, tj. isto suštastvo, ista priroda. Trojica nerazdelna: nikada se nije odvajao Sin od Oca ili Duh Sveti od Oca ili od Sina i nikada se ne deli.

Otac, Sin i Sveti Duh nisu tri boga, nego jedan Bog, jer Im je ista priroda, ali i ne samo zato. I ljudi imaju istu prirodu, istu suštinu. Ali za ljude nije moguće reći da su dva ili tri čoveka - isti čovek, ma koliko oni bili međusobno bliski i jedinstveni. Ljudi imaju ne samo posebna tela nego i svaki ima i svoju volju, svoj ukus, svoja raspoloženja. Ma koliko ljudi ponekad ličili i telesno i po karakteru, ipak se ne dešava da im je sve zajedničko, da je sve podjednako.

A kod Tri lica Svete Trojice sve je zajedničko. Bezgranična ljubav Oca prema Sinu, Sina prema Ocu i ista ljubav između Njih i Svetog Duha čini zajedničkom Njihovu volju i sva Njihova dela. Oni imaju istu /jednu/ volju, sve Oni izvršavaju zajedno. Od čega se odvrća Duh Sveti, odvrća se i Otac. Šta Sin voli, vole i Otac i Duh Sveti.

Sve se od Svete Trojice događa zajedno. Za stvaranje sveta u Bibliji je rečeno: "I reče Bog: neka bude svetlost. I bi svetlost. " Šta znači "reče", tj. rekao je? To znači da je Bog Otac stvarao Svojom Rečju, onom Rečju o kojoj govori Jevanđelje: "U početku bješe Riječ, i Riječ bješe u Boga i Riječ bješe Bog" i koja je Jedinorodni Sin Božiji.

Sve je tvorio Bog Otac Svojom Rečju, drukčije kazano, sve je izvršavao kroz Sina Svojega. Ništa ne tvori Otac bez Sina, kao što ni Sin ništa ne tvori bez Oca. Ocu i Sinu uvek sadejstvuje Sveti Duh. O stvaranju sveta u Bibliji je rečeno: "I Duh Božiji dizaše se nad vodom. " "Dizao se" nad tvorevinom, ne naprosto stajao nad njom - reč za koju nema potpuno odgovarajućeg izraza u staroslovenskom jeziku u jevrejskom originalu znači "pokrivati, zagrevati", kao kad nosilja, ležeći na jajima, njih oživotvoruje svojom toplinom i iz njih se izležu živa bića.

"Riječju Gospodnjom nebesa se stvoriše i Duhom usta Njegovijeh sva vojska njihova" (Ps. 33, 6). Sve što postoji načini Bog Otac kroz Sina, i u postojanje je privedeno Duhom Svetim. Ili drugačije rečeno: sve, što je pozeleo i hteo Otac, odmah se ispunilo i ispunjava od Sina i oduhotvoruje Svetim Duhom. Tako je bio stvoren svet, tako se sve dogodilo u promisli Božijoj o svetu i čovečanstvu.

Da bi spasio čoveka koji kroz prvobitni greh otpade od Boga i postade smrtnan, po predvečnom Savetu Svete Trojice pokoravajući se volji Oca Sin Božiji siđe na zemlju, rodi se delovanjem Svetoga Duha od Prisnodjeve Marije, objavi ljudima Istinitog Boga Oca i Njegovu Božansku volju, pouči ih istinskom poštovanju Boga, postradavši zbog grehova naših, siđe u ad i, oslobodivši odatle duše umrlih, vaskrsnu iz mrtvih.

Još pre stradanja Svoga obećao je Hristos Svojim apostolima, koje izabra među učenicima Svojim, da će im dati vlast da vezuju i razrešuju - da ljudima opraštaju grehove ili da im ih zadržavaju. Ovaj blagodatni dar posle Svoga Vaskrsenja nije dao bilo kome od apostola posebno, nego svima njima zajedno: On je stvorio Crkvu Svoju, čuvara te blagodati, sjedinio u njoj sve koji Ga vole i u Njega veruju. Obećavši apostolima da će im dati silu višnju, - pošto im posla Duha Svetoga, izvršivši sve radi čega je došao na zemlju, Gospod Isus Hristos se vaznese na nebo, zadobivši i po čovečanstvu onu čast i slavu, koju i pre stvaranja sveta imadijaše kao Sin Božiji.

Pošto se spusti na učenike Hristove, kako je obećano, Duh Sveti utvrdi ih u veri Hristovoj i blagodaću Svojom izli na njih darove Božije. On ih ojača radi propovedanja i izvršavanja Hristovog učenja u životu, radi organizacije Crkve koju Hristos sazda i Sveti Duh učini delatnom.

Crkvom, čiji se temelj nalazi na zemlji i glava joj je Sin Božiji što sedi s desne strane Oca, tajanstveno upravlja Duh Sveti. Ona unutarne ujedinjuje decu svoju i sjedinjuje ih sa Bogom. Blagodatni darovi Božiji, preko Crkve, izlivaju se na one koji nastoje da idu putevima Hristovim, osvećuju i jačaju sve dobro u njima, očišćuju od greha i nečisti svake, čineći ih sposobnima da budu prebivališta sjaja slave i sila Božijih.

Kroz Crkvu čovečanstvo postaje pričesnik Božanske prirode, stupa u najbliskiji odnos sa Svetom Trojicom.

Osvećuje se i sa Bogom opšti ne samo duša nego i telo ljudsko u pričješćivanju Telom i Krvlju Hristovom, kroz Koga se sjedinjuje sa čitavom Svetom Trojicom. Blagodaću Božijom, uz učešće sopstvene volje i napora, čovek postaje nova stvar, sudeonik večnoga Carstva Božijeg.

Za to Carstvo Božije što će doći priprema se i priroda, radi predstojećeg očišćenja ognjem od posledica grehova ljudskih i prokletstva koje je na njoj. Ona dobija nagoveštaje osvećenja silaskom Svetoga Duha na nju prilikom bogojavljenjskog osvećenja vode i mnogih drugih crkvenih službi, da bi potom postala nova zemlja i novo nebo.

To će se dogoditi kada se navrši vreme koje Bog Otac odredi i Sin Božiji u slavi dođe da sudi svetu.

Tada će oni koji su ljubili Boga i sjedinili se sa Njim zablistati od zraka Božanske Svetlosti i večno će se naslađivati nestvorenom svetlošću Trijedinog Božanstva, Jedinosuštne, Životvorne i Nerazdeljive Trojice.

Baš Njoj (Trojici), Bogu, Tvorcu i Spasitelju našem neka je slava, čast i poklonjenje u vekove vekova:

"Dođite, ljudi, poklonimo se triipostasnom božanstvu, Sinu i Ocu, sa Svetim Duhom: jer Otac pre veka rodi Sina, koji je od večnosti i iste časti i Duh Sveti se sa Sinom proslavi: jedna sila, jedno suštastvo, jedno Božanstvo. A njemu se svi

poklanjamo govoreći: Sveti Bože, koji Sinom sve tvoriš, sadejstvom Duha Svetog; Sveti Krepki, Kroz kojega Oca poznamo i Duh Sveti u svet dođe; Sveti Besmrtni, Duše Utehe, koji od Oca izlaziš i u Sinu počivaš: Trojice Sveta, slava Tebi. "

[sadržaj](#)

BESEDA O DVE GOZBE

U ime Oca i Sina i Svetoga Duha.

Danas duhovno gledamo dve gozbe, o kojima nam govore današnje jevanđeoske propovedi.

Jednu gozbu, opisanu u priči, priprema car pun blagonaklonosti i milosti. Pa ipak, oni koji su na nju pozvani ne dođoše kada je gozba bila spremljena. Oni su više držali do toga da se bave, ko trgovinom, a ko svojim domaćim poslovima; a neki, uhvativši glasnike, izružiše i čak ubiše neke. Razgnevljeni car, pošto strogo kazni krivce, ponovo posla slugu svoje - da pozovu na gozbu svakoga koga sretnu. I okupi se zvanica mnogo i kada car priđe da ih pogleda, ugleda jednoga neobučena u praznično ruho. Car ga zapita zašto nije odeven kako priliči, a onaj ćutaše, pokazavši time prezir prema caru i nepostojanje želje da učestvuje u svetkovini, zbog čega bješe izbačen napolje. Tako je na tu gozbu bilo mnogo zvanih, ali je malo bilo izabраниh, koji učestvovali na večeri.

Druga gozba nije alegorijska, nego je stvarna. To je gozba bezbožnoga Iroda. Kao što se zna, na nju niko od zvanica nije odbio da dođe, svi. su bili svečano obučeni i uživali su do mile volje. Ona se odvijala u pijanstvu, obesti koju nije obuzdavao stid ni savest i završila se najvećim zločinom, ubistvom Jovana Krstitelja.

Ove dve gozbe su slike dva načina života, dve vrste uživanja. Prva je slika duhovne gozbe, duhovnog zadovoljstva. Nju priprema Gospod. Ova gozba je Crkva Hristova. Mi smo pozvani na tu gozbu kada nas pozivaju na učešće u bogoslužjenjima, posebno u Božanskoj Liturgiji i kroz pričešćivanje Božanstvenim Telom i Krvlju Hristovom, na činjenje dobra, smotrenost i razboritost. Ne odazivamo se pozivu na tu gozbu kada ne idemo na crkvene službe, kada umesto dobra činimo zlo, kada pretpostavljamo svakodnevne brige i zadovoljstva božanskom životu. Mi ne dolazimo u svadbenoj odeći kada unosimo tuđe, grešno raspoloženje u taj život. Svako od nas mnogo puta u toku dana je pozvan na ovu gozbu i odbija poziv svaki put kada plotsko i grešno pretpostavlja duhovnom i božanskom.

Na Irodovu gozbu takođe smo pozvani mnogo puta u istom danu. Mi često ne primećujemo odmah da nas zlo kuša. Greh uvek počinje od malog. Irod je čak u početku sa uživanjem slušao Jovana Krstitelja, on je intimno bio svestan grešnosti svoga postupka, ali se nije borio protiv greha i stigao je do ubistva najvećeg pravednika. Mi odlazimo na Irodovu poganu gozbu svaki put kada umesto dobra biramo zlo, plotska, grešna zadovoljstva, nemilosrdnost, nebrigu za svoju dušu i tako dalje.

Počevši od maloga, već se teško zaustaviti i ako se kasnije na vreme ne osvesti i ne bude strog prema sebi, može se stići do najvećih grehova i zločina koji donose večne muke.

I sada u svakome od nas Jovan Krstitelj poziva: "Pokajte se, jer se približilo Carstvo Nebesko. " Pokajte se, da biste uživali u svetlim, večnim prebivalištima gozbe Jagnjeta, koje je zaklano radi grehova čitavog sveta i da ne biste sa đavolom delili pir zlobe i mučenja u tartaru i mraku paklenom.

[sadržaj](#)

O TALANTIMA I IKONOPISU

Gospod izgovori priču o tome kako gospodar razdeli talante slugama svojim u skladu sa sposobnostima svakoga od njih. Pošto prođe neko vreme on zatraži od njih odgovor i nagradi one koji su zaradili isto onoliko koliko su dobili. Ali onoga koji ništa nije radio i koji donese samo talant koji je dobio, gospodar podvrgnu strogoj kazni. Taj je gospodar Gospod Bog, talanti su Njegovi darovi, a sluge su ljudi. Gospod daje darove duhovne, daje pojedincima, daje i čitavim narodima. Pre dolaska Hristovog, reči Božije bile su poverene Izrailju. Kada se Izrailj pokolebao u veri, kada je počela da propada Judeja, objavio je prorok Varuh, učenik proroka Jeremije: "Ovo je knjiga zapovijesti Božijih i zakon koji traje vječito. Svi koji se nje drže živjeće, a koji je napuste umrijeće. Okreni se, Jakove, uzmi je, idi po sjaju svjetlosti njene. Ne predaj drugome slavu tvoju i što je tebi korisno narodu stranom. Srećni smo što znamo šta je Bogu milo" (Varuh 4, 14). Pa ipak, Izrailj se nije održao u zavetu Božijem i, odbacivši Sina Božijeg, otpao je od Boga. Gospod je osnovao Svoju novozavetnu Crkvu u koju su ušli mnogi bivši paganski narodi. Poseban čuvar Pravoslavlja, posle pobede hrišćanstva nad paganstvom, postala je Vizantija, u kojoj su Vaseljenski Sabori i Sveti Oci Crkve utvrdili precizno izlaganje dogmata vere i pravoslavno učenje.

A posle pada Vizantije, pravoslavnu veru najbolje čuvala je Rusija, koji je do toga doba već potpuno primi u sebe. Narodni život i državni zakoni, običaji, sve je imalo u svom temelju veru pravoslavnu ili je bilo u skladu sa njom. Jedno od oličenja pravoslavne vere su naši hramovi i njima je prekrivena čitava zemlja ruska.

Sam hram već je prikazivanje nevidljive vaseljenske Crkve o kojoj u Simvolu Vere govorimo: "U jednu, svetu, sabornu i apostolsku Crkvu. " Zbog toga se naši hramovi i zovu crkve. Kupola koja se uzdiže iznad crkve nam pokazuje težnju ka nebu i podseća nas na svod nebeski, ispod koga se vaznosi naša molitva Bogu. Ona nas podseća na nebo nevidljivo, na višnje carstvo Božije.

Hramovi se ukrašavaju ikonama. Ikone nisu jednostavno prikazi neke ličnosti ili događaja. Ikona je simbol nevidljivog. Ako nam je vidljiv spoljašnji lik Hrista, Njegovih ugodnika, onda ikona mora da izобрази i njihov unutarnji Lik - njihovu svetost. Čak i svetovni prikazi nam često dočaravaju ovu ili onu ideju. Uzmimo, na primer, poznati spomenik Petra Velikog u Petrogradu, gde je on prikazan na konju koji je visoko uzdigao svog jahača, što prikazuje koliko je on uzvisio Rusiju u mnogim aspektima. Mnogi drugi spomenici prikazuju ovu ili onu ideju. Ako je

tako u svetovnoj umetnosti, tim pre isto tako mora biti u duhovnoj umetnosti, gde se prikazuje više, nebesko, duhovno.

Ikona nije portret; portret prikazuje samo zemaljski lik čoveka, a ikona prikazuje i njegovo unutarnje stanje. Čak i ako se prikazuje samo spoljašnji lik /forma/, u različitim momentima svi prikazi će biti različiti. Preblaženi mitropolit Anastasije je pričao da je, dok je bio student duhovne Akademije, sa drugim svojim vršnjacima bio u Kronštatu na bogoslužjenjima pravednog oca Jovana. I kada je otac Jovan završavao Liturgiju lik mu bejaše obasjan svetlom, kao u Mojsija kada je silazio sa Gore sinajske. Posle nekog vremena otac Jovan ih je primao kod sebe u keliji i izgledao je kao običan čovek.

Pa i Sam Gospod naš Isus Hristos pokaza nam jednom Svoju slavu Božansku na brdu Tavoru, a u ostalo vreme on je izgledao kao običan čovek i ljudi su se čudili odakle Njemu takva moć i čuda.

Ikona mora da prikaže ne samo spoljašnje nego i unutarnji život, svetost i bliskost nebu. Najčešće se to prikazuje u licu i njegovom pogledu, a u skladu sa tim se mora slikati i ostali deo ikone. Na prikazivanje stanja duha koji je skriven ispod ploti i usmeravana je sva pažnja naših pravoslavnihton ikonopisaca. Što je bolje to polazilo za rukom, to je bolja bila ikona. Često je pri tome dolazilo do nesavršenog prikazivanja ovih ili onih delova tela, ne zato što su to ikonopisci činili svesno, već zato što im ostvarivanje najvažnijeg cilja nije uvek dozvoljavalo da obrate dovoljno pažnje na sporedne strane. Uostalom, čak i kada bi se pravile obične fotografije, posebno neočekivane, sigurno bi se na mnogima dobili neprirodni položaji ljudskih tela, koje mi obično ne primećujemo.

Nemoguće je naslikati ikonu samo prikazavši spoljašnji oblik tela, već se na njoj moraju odražavati nevidljivi podvizi i mora blistati slava nebeska. To najpotpunije može da učini onaj ko sam živi duhovnim životom i kome su razumljivi i bliski životi svetitelja. Zato su naši stari ikonopisci uvek to činili i pripremali su se za to postom i molitvom. Mnogim tako naslikanim ikonama Gospod je dao čudotvornu moć.

Naravno, svaka ikona se posle osvećenja mora poštovati i prema njoj se ne treba odnositi sa omalovažavanjem i bez poštovanja, zbog čega ćemo se uzdržati od rasprave o ikonama koje se već nalaze u hramovima, ali uvek moramo da težimo boljem i, što je najvažnije, da ne obraćamo toliko pažnju na spoljašnju lepotu ikona, koliko na njihovu duhovnost. A ikone koje očigledno ne zadovoljavaju zahteve pravoslavnog ikonopisa ne treba postavljati u hramove i čak ponekad ni u domove.

Ikonu ne mogu da slikaju svi koji poseduju veštinu i sposobnost za slikanje. Često raspoloženje onoga koji slika ikonu i želja da posluži Bogu ima veći značaj nego sama slikarska /umetnička/ veština. Posle Petra Velikog u Rusiju je, zajedno sa onim dobrim što je doneto sa Zapada, dospelo i mnogo novog, pravoslavnom duhu stranog uticaja, kome je podlegao značajan deo obrazovane ruske klase, unoseći u svoja dela mnoge nekorisne, loše novine. To se delimično odrazilo i na ikonopis. Umesto podražavanja staroruskim ikonopiscima, zavladao je ugledanje na, Pravoslavlju tuđe, zapadne umetnike. Pravoslavlju tuđi duh se odomaćio u Rusiji i postepeno ju je razorio.

Nama su sada namenjene reči proroka: "Ne predaj drugome slavu tvoju i što je tebi korisno narodu stranom. " Kako u životu, tako i u crkvenim običajima moramo se vratiti onim čvrstim i jasnim temeljima, na kojima je građena i počivala Rusija. Njihov odraz je i naš ikonopis. Ne treba slikati ikone za naše hramove strane duhu Pravoslavlja. Netačno misle oni koji tvrde da se pravoslavne ikone obavezno moraju slikati tamnim bojama i sa neprirodnim položajem tela. Stare ikone su slikane jarkim svetlim bojama i vremenom su postale tamne, od vremena i prašine mnogih vekova. Ali istovremeno se treba podsetiti da su zaista mnogi svetitelji bili tamnopusi, provodeći svoj život u vrelinim pustinjama i da su tela kod mnogih zaista bila izmučena dugogodišnjim podvizima. Oni su se proslavljali ne zemaljskom nego nebeskom lepotom. Neka nam pomognu svojim molitvama da hramovi naši budu odraz slave nebeske, a da se pastva naša sjedini u traženju carstva Božijeg i, kako svojim hramovima, tako i životom svojim da propoveda istinu Pravoslavlja.

[sadržaj](#)

ZAŠTO SE S MOLITVAMA ŽIVOTVORNOM KRSTU ZDRUŽUJU MOLITVE ZA CAREVE

Krst Gospodnji, kao oruđe našeg spasenja, hrišćani su počeli da poštuju u apostolsko doba. U vreme progona, poštovanje je moglo da bude samo tajno. Hristos raspeti Judejima je bio sablazan a paganima bezumlje. Zato hrišćani poštovanje krsta nisu pokazivali otvoreno, kako ga ne bi izlagali porugama. Krsno znamenje su skrivali, ili su ga predstavljali tako, da pagani nisu mogli da pogode da crtež na skriveni način izobrazava krst.

Godine 312. car Konstantin Veliki je za vreme pohoda na Rim video na nebu izobrazenje krsta sa natpisom "NIKA", tj. "pobeđuj". Načinivši znamenje krsta za vojsku, Konstantin je stupio u borbu, pobedio neprijatelja i zauzeo Rim. Kao spomen te pobeđe, zapovedio je da se u Rimu postavi njegov spomenik sa krstom u ruci i natpisom: "Ovim spasonosnim znamenjem Rim oslobodih od tiranina. " Uskoro posle ovoga, Milanski edikt je proglasio hrišćansku veru dozvoljenom. Sam car Konstantin pokazivao je primer poštovanja krsta, zapovedivši da ga sa krstom predstavljaju čak i na novcu.

Njegovo poštovanje Svetog Krsta osnažila su još dva viđenja tokom narednih pohoda.

Po želji cara Konstantina, njegova mati - sveta carica Jelena, preduzela je put u Jerusalim i tamo pronašla Sveti i Životvorni Krst. Deo Krsta je donela u Carigrad, a vizantijski carevi su ga, krećući u pohode, uzimali sa sobom uzdajući se u pomoć Božiju.

Eto zbog čega su u divnim pesmopojima kojima je proslavljan Sveti Krst, njemu blagodarili za pomoć koju su preko njega dobijali pravoslavni carevi.

Uz to, Pravoslavna Crkva je, ispunjavajući uputstva ap. Pavla o molitvama za careve, čak i paganske ukoliko su zaštitnici poretka a ne gonitelji vere, svagda uznosila molitve Bogu da bi krsna sila bila na pomoć carevima koji se u krst uzdaju. Službe Svetom Krstu sredom i petkom, kada se pominju stradanja Hristova, kao i za druge praznike Životvornog Krsta, pune su takvih molitava. U

njima se kaže: "Krst je sila careva", "tobom se najverniji carevi naši hvale, jer silom tvojom Ismailčane silno kazniše", "pobedu blagovernim carevima nad neprijateljima daruj, i krstom Tvojim sačuvaj ljude Tvoje", "časno drvo koje carevima daje pobedu nad varvarima"... Službe krstu obiluju ovakvim iskazima. Značajno je primetiti da su mnoge od ovih službi pisali Sveti Oci koji su sami mnogo postradali od careva ikonoboraca; ipak nisu prestajali da se mole za njih, čvrsto verujući da će posle zlih biti i pobožnih careva. Te molitve nisu menjali ni pravoslavni Grci ni Južni Sloveni nalazeći se pod turskom vlašću, ili pod vlašću tuđih, stranih vlastodržaca, makar oni bili i inoverni.

Kakav je smisao molitva za careve u molitvama Svetom Krstu, ako neki pravoslavni narod nema svog pravoslavnog cara?

Prvo - pravoslavni narodi ne moraju da se mole samo za svoje gospodare, nego, kao udovi jednog tela - Crkve, takođe i za druge pravoslavne gospodare. Srbi, Grci, Bugari i Rumuni su se u turskom ropstvu molili za tada jedinog pravoslavnog Ruskog Cara. Dužnost je Rusa da se mole ne samo za svoje nego i za njihove vladare, naročito zato što su u njihovim zemljama ruske izbeglice uživale zaštitu tih vladara.

Drugo - uznoseći molitve za careve mi se ne molimo samo za sadašnje pravoslavne careve, nego i za buduće, jer će, po tumačenju svetog Jovana Zlatousta, pravoslavni gospodari imati vlast do dolaska antihrista, sprečavajući širenje zla. Eto zašto Pravoslavna Crkva ne prestaje da se moli: "Pobedu blagovernim carevima nad neprijateljima daruj. " Ove se reči nalaze u molitvi Životvornom Krstu koja se naročito često koristi, pošto je tropar, tj. svojevrsna himna dana posvećenih Svetom Krstu.

U Rusiji i u nekim drugim pravoslavnim zemljama u tu su molitvu stavljali i ime Cara koji je na vlasti, ali osnovni njen sadržaj je uvek ostajao nepromenljiv i nepatvoren tekst, onaj koji su napisali Sveti Oci: "Spasi Gospode ljude Tvoje i blagoslovi nasleđe Tvoje, pobedu blagovernom caru nad protivnicima daruj i Krstom Tvojim sačuvaj narod Tvoj. "

[sadržaj](#)

HOĆE LI OŽIVETI KOSTI LJUDSKE?

Ne beše kraja jadu i tyzi starih Judejaca kada je razoren bio Jerusalim i kada oni sami bejahu odvedeni u Vavilonsko ropstvo. "Gdje su milosti Tvoje iz starine, kojima si se Davidu zakleo? " (Ps. 89, 3) - vapili su oni. "Ali sada si nas podvrgao i posramio... neprijatelji nas naši haraju i po narodima rasijao si nas" (Ps. 44, 9-14).

Ali kada je izgledalo da nema nade u spasenje, prorok Jezekilj koji je takođe bio u zarobljeništvu imao je divnu viziju. "Ruka Gospodnja dođe nada me", kazuje on o tome. Nevidljiva Desnica Gospodnja postavi ga usred polja punog kostiju ljudskih. I pitaše ga Gospod: "Sine čovječji, hoće li oživjeti ove kosti? " "Gospode, Gospode Ti znaš", odgovara prorok. Tada glas Gospodnji zapoveda proroku da kaže kostima da će Gospod metnuti u njih duh pošto ih obuče u žile, plot i kožu. I kada izreče prorok reč Gospodnju, nastaje glas i zatrese se zemlja i počeše kosti da se pribiraju svaka ka svojoj kosti, i na njima se pojaviše žile i pokaza se meso

i navuče se koža, tako da se sve polje ispuni telima ljudskim, ali duha još ne beše u njima. Ponovo prorok začu Gospoda i po zapovesti Njegovoj proriče reč Gospodnju i sa četiri strane sleću duše, ulazi duh života u tela, oni ustaju i polje se ispunjava velikom masom ljudi.

I reče Gospod: "Sine čovječji, ove su kosti sav dom Izrailjev; gle govore: prođe nadanje naše, propadosmo... Ja ću otvoriti grobove vaše, i izvešću vas iz grobova vaših narode moj, i metnuću duh svoj u vas da oživite i naseliću vas u vašoj zemlji".

Tako pokaza Gospod Bog Jezekilju da su pouzdani zaveti Njegovi i da se ono što izgleda nemoguće ljudskom umu događa silom Božijom.

Ova vizija je značila da će se Izrailj, oslobodivši se iz zarobljeništva, vratiti u svoju zemlju, a u višem značenju je upozoravala na ulazak duhovnog izrailja u večno nebesko Carstvo Hristovo. U isto vreme tu se unapred objavljivalo i opšte vaskrsenje svih umrlih koji će doći.

Zato se ovo Jezekiljevo proroštvo čita na jutrenju Velike Subote, kada smrću svojom Hristos, pošto je razorio vrata smrti otvara grobove svih umrlih.

Vera u vaskrsenje je kamen temeljac naše vere. "Ako nema vaskrsenja mrtvih, to ni Hristos nije ustao. A ako Hristos nije ustao, onda je prazna propovijed naša, pa prazna i vjera naša" (1. Kor. 15, 13-14). Ako nema vaskrsenja lažno je čitavo hrišćansko učenje. Eto zašto se toliko protiv vere u vaskrsenje bore neprijatelji hrišćanstva i isto toliko tvrdi veru u vaskrsenje Crkva Hristova. Često se podizahu visoko talasi neverovanja, ali se odbijahu pred novim znamenjem koje je objavljivalo stvarnost vaskrsenja, Božijeg oživotvorenja onih koji su proglašeni mrtvima.

Za vladavine cara Teodosija Mlađeg, bila je počela da se veoma širi sumnja u vaskrsenje mrtvih, tako da su se čak i u Crkvi o tome odvijali sporovi. I baš u to vreme se dogodio divan događaj, čija je verodostojnost potvrđena nizom istorijskih zapisa.

Još sredinom III veka, za vladavine cara Dekija (249-251), po njegovom nalogu u pećinu pokraj grada Efesa je kamenjem zazidano sedmoro dečaka. Sin gradonačelnika Efesa, Maksimilijan i šest njegovih prijatelja - Jamblih, Dionisije, Jovan, Antonin, Martinijan i Eksakostudijan su ispovedali hrišćanstvo i odbili su da prinesu žrtvu idolima. Iskoristivši potom vreme koje im je ostavljeno za razmišljanje i privremeni odlazak cara, oni su napustili Efes i sakrili se u jednoj pećini u okolnim planinama. Kada se Dekije vratio, pošto je saznao za to naredio je da se zazida ulaz u pećinu da bi momčići u nedostatku hrane i dovoda vazduha tamo bili živi sahranjeni.

Dok je naređenje Dekija izvršavano, dva potajna hrišćanina, Teodor i Rufin, zapisali su taj događaj na olovnim pločama koje su sakrili među kamenje kod ulaza u pećinu.

Dečaci koji su se nalazili u pećini svejedno, nisu znali šta se dogodilo. Napokon su oni, pošto su saznali da je Dekije stigao u grad i od srca se pomolili Bogu, zaspali neobično čvrstim snom koji je trajao oko 172 godine. Oni su se probudili tek za vladavine Teodosija Mlađeg, baš kada su se vodile rasprave o vaskrsenju. U to doba tadašnji vlasnik tog zemljišta je pronašao kamenje koje je zagrađivalo ulaz u pećinu, i upotrebio ga je za izgradnju uopšte ne sumnjajući da se u pećini

nalaze dečaci na koje su već odavno svi zaboravili. Probudeni momčići su mislili da su prespavali jednu noć, jer nisu u pećini primetili nikakve promene i sami se uopšte nisu izmenili. Jedan od njih, najmlađi, Jamblih, koji je ranije išao u grad po hranu, pomolivši se sa prijateljima Bogu, ponovo je krenuo u Efes da sazna da li ih traže i da kupi hranu. Bio je zapanjen promenom, videći, kako je njemu izgledalo, crkve koje još juče nisu postojale i čuvši kako se slobodno izgovara ime Hristovo. Misleći da je greškom dospeo u drugi grad, odlučio je da ipak tu kupi hleba, ali kada je za traženi hleb dao novac, trgovac ga je pažljivo posmatrao i zapitao ga gde je našao zakopano blago. Uzalud je Jamblih uveravao da on nije pronašao skriveno blago i da je novac dobio od roditelja, počeo je da se okuplja narod i da se domišlja, gde li je on pronašao starinski novac. Jamblih je izgovorio imena svojih roditelja i prijatelja, niko ih nije poznavao i, konačno je od okupljenih čuo da se zaista nalazi u Efesu, ali da cara Dekija već odavno nema, već vlada hristoljubivi Teodosije.

Za dolazak su čuli gradonačelnik i episkop i radi provere Jamblihovih reči zajedno s njim su otišli do pećine, gde su pronašli šest ostalih momčića, a kod ulaza u pećinu su pronašli olovne ploče i iz njih saznali kada i kako su se dečaci našli u pećini. O svemu tome gradonačelnik je hitno obavestio cara koji je lično stigao u Efes i razgovarao sa dečacima. Za vreme jednog od razgovora oni su oborili glave i zaspali večnim snom. Car je želeo da ih prenese u prestonicu, Ali dečaci koji su mu se javili u snu, naložili su mu da ih sahrani u pećini, gde su oni već mnogo godina spavali divnim snom. To je bilo ispunjeno i dugo godina njihove mošti su počivale u toj pećini - ruski poklonik iz X veka Antonije opisuje kako im se poklonio. Ovo čudesno buđenje dečaka tada je bilo prihvaćeno kao prototip i potvrda vaskrsenja. Na sve strane se proširila vest o tome - to pominje nekoliko savremenika - istoričara, o tome se govorio na III Vaseljenskom Saboru koji je uskoro bio održan u tome gradu. Ovo zadivljujuće čudo je tada učvrstilo veru u vaskrsenje. Očigledno se pojavila sila Božija, koja je tokom mnogo godina sačuvala od truljenja tela i odeću dečaka. Tako će Gospod, kao što ih podiže iz sna, sakupiti kosti i mrtve podići, prema viziji proroka Jezekilja. Ovo proroštvo, koje predviđa ne samo vaskrsenje mrtvih nego i očuvanje od propasti naroda koji čuva zakon Božiji, ispunilo se isto tako očigledno nad zemljom ruskom.

Početakom XVII veka, posle propasti dinastije, nastupile su u Rusiji teške godine. Ruska zemlja ostade bez vlasti, razdirana unutrašnjim nemirima, bila je izložena napadima okolnih naroda, koji su osvojili mnoge ruske oblasti i čak srce Rusije - Moskvu. Rusi postadoše malodušni, izgubiše nadu da će Rusko Carstvo opstati, mnogi su tražili milostinju kod tuđih gospodara, drugi su prilazili raznim samozvancima i lopovima koji su se izdavali za careviće.

Kada je izgledalo da Rusije više nema, kada su se još samo malobrojni, nadali da će se ona spasti, razlegao se iz podzemnih odaja Čudskog manastira poslednji poziv Patrijarha Germogena koji je tamo ubijen.

Njegova poslanica sa porukom arhimandrita Trojice-Sergijevog manastira Dionisija i crkvenjaka Avramija Palicina je stigla do Nižnjeg-Novgoroda. U njoj su Rusi pozivani da ustanu u zaštitu moskovskih Svetinja i Doma Majke Božije.

Poslanica je dirnula srca, i građanin Kozma Minjin se iz crkvene porte obratio sugrađanima sa vatrenim pozivom da se sve da za Otadžbinu. Odmah su krenuli prilozi, počeli su da se prikupljaju dobrovoljci. Na čelo dobrovoljaca su pozvali proslavljenog vojvodu Dimitrija Mihailoviča Požarskog, koji se tek oporavio od rana. Ali svesni slabosti ljudskih snaga Rusi su se prepustili pokroviteljstvu Vojvode Najuzvišenijeg i kao najveću dragocenost su za vojsku iz Kazanja uzeli onu čudotvornu ikonu Majke Božije, koju je tamo nekada iz zemlje izvadio Sveti Patrijarh Germogen, dok je još bio prezviter Jermolaj.

Krenuli su ruski dobrovoljci, ne uzdajući se u svoje slabe snage, nego u svemoguću pomoć Božiju. I zaista se dogodilo ono što sve do tada nisu mogli da urade nikakvi naponi. U kratkom roku oslobođenja je Moskva i na današnji dan sećanja na sedam efeskkih mladića ruski dobrovoljci su u svečanoj litiji ušli u Kremlj, odakle im je u susret dolazila druga litija sa vladimirskom ikonom Majke Božije, koja je ostala u osvojenom gradu.

Očišćena je ruska zemlja od neprijatelja i samozvanaca, obnovljeno je Rusko Carstvo na čiji je presto došao mladi Mihail Fjodorovič Romanov. Vaskrsela je Rusija, isceljene su rane i ona je krenula iz slave u slavu. Kazanjska ikona Majke Božije, uz koju je oslobođena Moskva, i sa njom čitava zemlja ruska, postala je najveća svetinja čitavog ruskog naroda. Njene kopije, koje su postavljene najpre u prvoprestonom gradu Moskvi, a potom i u novom carskom gradu Svetog Petra, takođe se proslaviše mnoštvom čudotvorenja. Kazanjske ikone Bogorodica nalazile su se u svakom gradu, selu i skoro u svakom domu, a praznik kazanjske ikone slavio se u čitavoj Rusiji kao veliki praznik .

Sada je ponovo do temelja uzdrmana Zemlja Ruska, visoko se uzdižu talasi bezbožništva. Jad obuzima srca i u nevoljama ruski ljudi su poput roblja Izrailjskog spremni da zavape: "posahnuše kosti naše i prođe nadanje naše, propadosmo". Ali sećanje na sedam dečaka što ustadoše iz sna, sa sretnjem kazanjske ikone Majke Božije svedoče o svemogućoj desnici Božijoj, a reči proroka Jezekilja iz dubine vekova grme glasom Gospodnjim: " Evo, ja ću otvoriti grobove vaše, i izvešću vas iz grobova vaših, narode moj... i naseliću vas u zemlji vašoj i poznaćete da ja govorim i činim - govori Gospod! (Jezekilj 37, 12-14).

[sadržaj](#)

ČEKAM VASKRSENJE MRTVIH I ŽIVOT BUDUĆEG VEKA

Neutešna i beskrajna bi morala biti naša tuga za nama bliskima kada umiru, kad nam Gospod ne bi poklonio život večni. Besmislen bi naš život bio ako bi se završavao smrću. Kakva je korist onda od vrline, od dobrih dela? U pravu su onda oni koji govore "ješćemo i pićemo, jer ćemo sutra umreti". Ali čovek je stvoren za besmrtnost, a Svojim Vaskrsenjem Hristos otvori dveri Carstva Nebeskog, večnog blaženstva onima koji u Njega verovahu i življahu pravedno. Naš zemaljski život je priprema za onaj budući i našom smrću završava se ta priprema. "Čoveku sleduje da jednom umre, a potom sud. " Napušta čovek tada sve svoje zemaljske brige, telo se raspada, da bi ponovo ustalo pri opštem vaskrsenju. Ali duša njegova nastavlja da živi i ni na tren ne prekida svoje

postojanje. Kroz mnoga javljanja mrtvih moguće nam je da delimično znamo šta se događa sa dušom kad ona iz tela izlazi. Kada se prekine njeno gledanje očima telesnim, tada se otkriva njeno gledanje duhovno. Ono kod onih koji umiru često počinje još pre upokojenja i oni, videći one koji su oko njih i čak razgovarajući sa njima, vide ono što drugi ne vide. A kada izađe iz tela, duša se obrete među drugim duhovima, dobrim i zlim.

Ona obično teži onima koji su joj duhovno bliskiji, a ako je, dok se nalazila u telu, ona bila pod uticajem nekih, ostaje zavisna od njih i po izlasku i tela, ma koliko neprijatni joj bili kada ih sretne.

Tokom dva dana duša koristi izvesnu slobodu, može da posećuje mesta na zemlji koja su joj draga, a trećeg dana kreće u druge prostore. Pri tome ona prolazi kroz mnoštvo zlih duhova koji joj staju na put i okrivljuju je za različite grehe, na koje su je oni sami naveli. Prema otkrivenjima, postoji dvadeset takvih prepreka, takozvanih mitarstava; na svakom od njih se iskušava ova ili ona vrsta greha; prošavši kroz jedno, duša dospeva u drugo i tek kada uspešno savlada sva iskušenja duša može da nastavi svoj put, a da ne bude odmah bačena u pakao. Koliko su užasni ti zlodusi i njihova iskušenja pokazuje to što je Sama Bogorodica, kad joj je arhanđel Gavriilo najavio skori kraj, molila Sina Svoga da je izbavi od tih zloduha i što se, ispunjavajući Njenu molbu Sam Gospod Isus Hristos pojavio sa Neba da prihvati dušu Svoje Prečiste Majke i vaznese je na nebo. Strašan je treći dan za dušu preminulog i zato su joj tada posebno potrebne molitve za nju. Srećno prošavši iskušenja i poklonivši se Bogu, duša tokom narednih trideset sedam dana posećuje nebeska naselja i bezdane paklene, ne znajući još gde će se naći i tek četrdesetog dana određuje joj se mesto do Vaskrsenja mrtvih. Neke duše se nalaze u stanju naslađivanja budućom radošću i blaženstvom, a druge u strahu od muka večnih, koje će konačno nastupiti posle Strašnoga Suda. Do tada su još moguće promene u stanju duša, posebno kroz prinošenje za njih Beskrvne žrtve (pominjanje na Liturgiji), a takođe i kroz druge molitve. Koliko je pri tome važno pominjanje na Liturgiji pokazuje sledeći događaj. Pred otkrivanje moštiju sv. Teodosija Černigovskog (1896. god.), sveštenik koji je obavljao presvlačenje moštiju je, pošto se umorio, zadremao sedeći kraj moštiju i ugledao je pred sobom svetitelja koji mu je rekao: "Zahvaljujem ti što si se oko mene potrudio. Još te molim, kada budeš vršio Liturgiju, pomeni roditelje moje" - i izgovorio je njihova imena (jerej Nikita i Marija). "Kako ti, svetitelj, od mene molitve tražiš, kada si sam kraj prestola nebeskog i ljudima pružaš milost Božiju" - pitao je sveštenik. "Da, to je tačno - odgovorio je sv. Teodosije, - ali prinošenje na Liturgiji, jače je od moje molitve. "

Zato su korisna pokojnicima i opela i kućne molitve za upokojene, i dobra dela koja se čine njima u spomen kao, na primer, milostinja, darovi crkvama, ali im je posebno korisno pominjanje na Božanskoj Liturgiji. Bilo je mnogo javljanja upokojenih i drugih događaja koji potvrđuju koliko je blagotvorno spominjanje pokojnika. Mnogi koji su umrli kajući se, ali nisu uspeli da to pokažu za života, oslobodili su muka i dobili su upokojenje. U Crkvi se uvek upućuju molitve za upokojenje preminulih i čak na dan silaska Svetog Duha, u molitvama koje se obavljaju na kolenima, na večernjoj službi postoji posebna molitva za "one što su

pakla zatočnici". A svako od nas ko želi da pokaže svoju ljubav prema preminulima i da im pruži stvarnu pomoć, najbolje to može da uradi kroz molitvu za njih, posebno njihovim spominjanjem na Liturgiji, kada se čestice koje se uzimaju za žive i za mrtve stavljaju u Krv Gospodnju uz reči "Očisti, Gospode, grehe ovde pomenutih Tvojom Krvlju prečistom, molitvama svetitelja Tvojih". Ništa više i bolje ne možemo da učinimo za mrtve nego da se molimo za njih, dajući im pomen na Liturgiji. To im je uvek potrebno, a posebno u onih četrdeset dana, u kojima duša preminulog prolazi svoj put do večnog boravišta. Telo tada ništa ne oseća, ne vidi bližnje koji su se okupili, ne miriše mu cveća miris blagi, ne čuje govore nadgrobne. Ali oseća duša molitve što se za nju upućuju, postajući zahvalna i duhovno bliska onima koji ih tvore.

Rođaci i bližnji preminulih! Činite za njih ono što im je potrebno i što je u vašoj moći. Ne trošite sredstva na spoljašnje ukrašavanje kovčega i groba, nego na pomoć onima kojima je potrebna, u spomen na bliske pokojnike, na crkve, gde se za njih upućuju molitve. Ukažite milost preminulom, pobrinite se za dušu njegovu. Sve nas očekuje taj put; kako ćemo tada želeti da nas pomenu u molitvama svojim! Budimo i sami milosrdni prema pokojnicima. Čim se neko upokoji, odmah zovite ili obavestite sveštenika da pročita "molitvu po izlasku duše", koja je određena da se čita nad svima pravoslavcima odmah po njihovom kraju. Postarajte se da se, ako postoji mogućnost, opelo izvrši u crkvi i da se pre opela nad pokojnikom čita Psaltir. Opelo ne mora biti raskošno, ali se mora obaviti u potpunosti, bez skraćivanja; nemojte tada misliti o sebi i svojim pogodnostima, nego o preminulom, od koga se zauvek opraštate. Ako je istovremeno u crkvi nekoliko pokojnika, nemojte se protiviti tome da ih zajedno opoju. Bolje neka opoju dvoje ili više pokojnika zajedno i još će usrdnija biti molitva svih njihovih bližnjih koji su se okupili, nego da opelo bude za svakog pojedinačno i da se, u nedostatku snage i vremena, skraćuje služba, kada je svaka reč molitve za preminuloga kao kap vode žednome. Obavezno se odmah pobrinite da se obavi "sorokoust", tj. svakodnevni pomen na Liturgiji tokom četrdeset dana. Obično se u crkvama, u kojima se odvija svakodnevna služba, preminuli koji su tamo opojani pominju tokom četrdeset dana i više. A ako je opelo u crkvi gde nema svakodnevne službe, bližnji moraju sami da se pobrinu i da zakažu "sorokoust" tamo gde postoji svakodnevna služba. Dobro je takođe davati na pomen u manastire i u Jerusalim, gde je neprekidna molitva na svetim mestima. Ali se "sorokoust" mora početi odmah posle smrti, kada je duši posebno potrebna molitvena pomoć i zato se pominjanje počinje u najbližem mestu u kome postoji svakodnevna služba.

Brinućemo se o onima koji na drugi svet odlaze pre nas, da bismo za njih učinili sve što možemo, sećajući se da su "blaženi milostivi, jer će biti pomilovani".